

Rikostutkinta ei kiinnosta ketään - vai kiinnostaako?

Poliisiopiskelijoiden kokemuksia rikostutkinnan opetuksesta ja rikostutkinnan harjoittelujakson ohjauksesta Sisä-Suomen poliisilaitoksen alueella.

Jere Kanerva & Sampo Konttavaara

AMK20223A 11/2024

TIIVISTELMÄ

Tekijät: Jere Kanerva & Sampo Konttavaara – Rikostutkinta ei kiinnosta ketään – Vai kiinnostaako?

Opinnäytetyön muoto: tutkimuksellinen

Julkisuusaste: Julkinen

Ohjaaja: Pia Käki ja Jari Saario

Tutkinto: Poliisi (AMK)

Opinnäytetyön aihe syntyi harjoittelujaksolla omasta innostuksestamme rikostutkintaan. Ennen harjoittelua meillä oli rikostutkinnasta monimutkainen kuva. Ajattelimme, että tutkinnassa hukutaan juttupaineen alle ja että resurssipula vaikeuttaa entisestään asioita. Opetuksesta meille oli jäänyt myös kuva, että rikostutkinta on vaikeaa. Halusimme selvittää, miten muut kurssikaverimme ovat kokeneet rikostutkinnan harjoittelujakson ja sen ohjaamisen Sisä-Suomen poliisilaitoksella.

Poliisiammattikorkeakoulun uuden opetussuunnitelman tavoitteena on rikostutkinnan opetuksen kehittäminen. Kyselyssä selvitämme, antaako opetus hyvät lähtökohdat ja valmiudet työskennellä rikostorjunnassa vanhempana rikoskonstaapelina. Opinnäytetyöllä pyrimme nostamaan kehityskohteita ja ideoita opetukseen ja harjoittelun ohjaamiseen

Opinnäytetyö on kvalitatiivinen työ, jossa aineisto kerättiin sähköisellä Forms-kyselylomakkeella. Kyselylomake lähetettiin kurssilaisille, jotka aloittivat harjoittelun tammikuussa 2024. Kyselyyn vastanneiden henkilöllisyys on pysynyt anonyymina koko opinnäytetyön ajan. Saatuja tuloksia verrattiin Poliisiammattikorkeakoulun opetussuunnitelmaan ja poliisikoulutuksen tilan selvitykseen. Opinnäytetyö toteutettiin vuoden 2024 aikana. Tavoitteena työllä on antaa tietoa ohjauksen nykytilanteesta ja opetuksen tasosta rikostutkinnassa.

Opinnäytetyön saadun aineiston pohjalta voidaan todeta, että rikostutkinnan opetus ja harjoittelun ohjaaminen on hyvällä tasolla Sisä-Suomen poliisilaitoksessa. Kehittämiskohteita ja ideoita opinnäytetyössä saatiin hyvin. Suurin osa vastaajista kokee pystyvänsä työskentelemään valmistuttuaan vanhemman rikoskonstaapelin virassa perustutkinnassa.

Sivumäärä: 45

Tarkastuskuukausi ja vuosi: 11/2024

Avainsanat: Rikostutkinta, ohjaaminen, opetussuunnitelma 2024-2026, Sisä-Suomen poliisilaitos

ABSTRACT

Authors: Jere Kanerva and Sampo Konttavaara – Nobody is interested in criminal investigation or are they?

Type of thesis: *Research-based thesis*

Publicity: Public

Supervisor: Pia Käki and Jari Saario

Degree: Bachelor of police services

The subject of this thesis came to our mind from our own interest for criminal investigation during our internship. Before the internship, we had a thought that criminal investigation is really complicated and not so fun. We thought that investigators were incapacitated by workload and that the lack of resources are making it hard for investigators to do their job. We wanted to hear how our classmates experienced the criminal investigation internship and its supervision at the Central Finland Police Department.

The Police university college is currently developing its education, with a goal of improving the teaching of criminal investigation. In this thesis we aim to find out if Police schools education provides a solid foundation for basic criminal investigation skills and prepares for entering the profession as a criminal investigator. The goal of thesis is to find areas for development and ideas for improving teaching and internship supervision.

This thesis is a qualitative study. Data is collected via Forms questionnaire. The questionnaire is sent to students who began their internship in January 2024. The identities of those responding to the survey have remained anonymous. The results will be compared to the Police University College's curriculum and the state of police education survey. The thesis will be completed in 2024.

Based on the data collected for the thesis, it can be concluded that the teaching of criminal investigation and the supervision of internships at the Central Finland Police Department are on a good level. The thesis provided valuable development points and ideas. As a conclusion respondents feel confident to apply to work as senior crime constables after graduation.

Pages: 45

Month and year of review: 10/2024

Keywords: Criminal Investigation, Supervision, Central Finland Police Department

SISÄLLYS

1 JOHDANTO	1
2 Opinnäytetyön toteutus	2
2.1 Aiheen valinta	2
2.2 Tutkimuksen eettisyys ja tietojen käsittely	3
2.3 Opinnäytetyön mahdolliset haasteet	4
2.4 Tutkimuskysymykset	5
2.5 Opinnäytetyön rakenne ja aikataulutus	5
3 Tutkimusmenetelmä	7
4 Rikostutkijan työ ja koulutus	8
4.1 Poliisi-AMK koulutus	8
4.2 Rikostorjunta- ja tutkintaosaamisen kurssit Poliisi (AMK)	9
4.3 Harjoittelujakso Poliisi (AMK) -koulutuksessa.	10
4.4 Rikostutkijan työ	11
4.5 Rikosten esikäsittely lyhyesti	13
4.6 Perehdytyksen merkitys	14
4.7 Mentorointi	15
4.8 Rikostutkinnan esittelyä ja uutisointia	15
4.8.1 Rikostutkinta ei kiinnosta ketään Ylen artikkeli	16
4.8.2 Pastori palasi rikospaikalle. Ilkka-Pohjalaisen artikkeli	16
4.8.3 Rikospoliisin työpäivä Lounais-Suomen poliisilaitos	17
5 Kyselylomake ja sen tekeminen	19
6 Opinnäytetyöntekijöiden omat kokemukset	20
6.1 Harjoittelu isomman poliisiaseman rikostorjunnassa	20
6.2 Harjoittelu pienemmän poliisiaseman rikostorjunnassa	22
7 Vastaaminen kyselyyn	26
7.1 Vastausprosentti	26
7.2 Vastausten luotettavuus	26
8 Kyselytulokset ja niiden vertailu	27

8.1 Kyselyn aloituskysymykset	27
8.2 Tutkimuskysymykset	28
8.3 Koulutuksen tila -selvitys 2024.....	32
8.4 Poliisiammattikorkeakoulun opetussuunnitelman vertailu	34
9 Pohdinta	35
LÄHTEET	38
LIITTEET	41

1 JOHDANTO

Opinnäytetyössä halutaan selvittää, miten hyvin koulun rikostutkinnan opetus antaa eväitä ja valmiuksia toimia työharjoittelussa, millä tasolla tällä hetkellä harjoittelijan ohjaaminen rikostutkinnassa on harjoittelupaikoissa, sekä miten mielekkääksi rikostutkinta koettiin, ja kokeeko opiskelija olevansa valmis valmistumisen jälkeen toimimaan perustutkinnassa vanhempana rikoskonstaapelina.

Opinnäytetyö on kvalitatiivinen eli laadullinen tutkimus. Kvalitatiivisen tutkimuksen yleisin tiedonkeruumenetelmä on kyselylomake. (Kananen, 2015, 73.)

Opinnäytetyön aineiston keruu tehdään kyselytutkimuksena. Kyselylomakkeen vastaajina ovat opinnäytteen tekijöiden omat vuosikurssilaiset, jotka suorittivat harjoittelun Sisä-Suomen poliisilaitoksessa 01/2024-10/2024 välisenä aikana. Kurssilaisille lähetetään Forms-kyselylomake. Kyselyyn vastataan anonyymisti, eikä henkilötietoja kerätä. Kyselyn pohjalta ei voi yksilöidä siihen vastanneita tunnistettavasti. Kyselytutkimusta varten haimme tutkimusluvan Sisä-Suomen poliisilaitoksesta.

Kyselytutkimuksella saatua aineistoa verrataan sekä Poliisikoulun tila -selvitykseen sekä Poliisiammattikorkeakoulun opetussuunnitelmaan, jonka tavoitteena on kehittää rikostutkinnan opettamista. Opinnäytetyön tuloksia voidaan käyttää opetuksen kehittämiseen, ja työstä saadaan ajankohtaista tietoa harjoittelujakson ohjauksesta. (Poliisiammattikorkeakoulu 2024.)

Opinnäytetyö on ajankohtainen, koska koulun uutta opetussuunnitelmaa kehitetään, ja se on tarkoitus ottaa käyttöön lähiaikoina. Sen tavoitteena on erityisesti kehittää perusosaamisen hallintaa, esitutkinnan johtamista sekä tutkinnan digitalisaatiota huomioiden rikostutkinnan työelämävastaavuus. Painopisteenä Poliisiammattikorkeakoululla on siis kehittää rikostutkinnan osaamista. (Poliisiammattikorkeakoulu 2024b.)

Opinnäytetyö on täysin julkinen eikä tarvitse salassapitoa. Opinnäytetyön tulokset voivat antaa yhden kurssin kokemuksista ajankohtaista tietoa siitä, millä tasolla opetus tällä hetkellä rikostutkinnassa on ja miten ohjaaminen koettiin tutkinnanjaksolla.

Rikostutkinnan opetusta ja harjoittelua on tutkittu aiemminkin, ja muutamia vastaavia opinnäytetöitä on aiheesta, mutta ei tältä rikostutkinnan kannalta viime vuosilta. Koulun uusi opetussuunnitelma on tarkoitus ottaa käyttöön, joten ajantasainen tieto on tärkeää. (Ahlfors & Heininen 2020.)

2 OPINNÄYTETYÖN TOTEUTUS

2.1 Aiheen valinta

Aihe muotoutui lopullisesti omien kokemustemme ja kiinnostusten kautta. Suoritimme molemmat harjoittelun Sisä-Suomen poliisilaitoksen alueella, mutta eri asemilla. Puhuimme kokemuksistamme rikostutkinnan harjoittelujaksolta, ja olimme molemmat samaa mieltä, että koulussa ja muuallakin tutkinnasta on annettu aika ankea ja monimutkainen kuva, sekä vaikutelma, että suuri tutkittavien rikosnimikkeiden määrä ja vähäiset resurssit vievät tutkijoilta tilaa toimia.

Mielestämme tutkinnasta jäi koulussa näkemys, että se ei välttämättä ole niin mukavaa. Lähdimme molemmat harjoitteluun vähän sillä mielellä, että mitenköhän meillä tutkinta onnistuu. Yllätyimme positiivisesti tutkintajaksosta ja tykkäsimme tutkintaryhmissä työskentelystä. Ajattelimme, että rikostutkijan ura voisi olla todella mahdollinen urapolku.

Otsikko ja aihe muotoutuivat tästä näkökulmasta. Yllätyimme, että tutkinta on mielenkiintoista ja siellä tuntuu pärjäävän reippaalla asenteella. Katsoimme opinnäytetyötä varten, mitä mediassa asiasta kirjoitetaan ja törmäsimme Petri Virosen kirjoittamaan Ylen uutiseen ”Rikostutkijan työ ei kiinnosta juuri ketään - 500 euroa voisi ratkaista ongelman”. (Vironen 2023).

Halusimmekin selvittää, ovatko muut kurssilaisemme, jotka suorittivat työharjoittelun Sisä-Suomen poliisilaitoksessa, yllättyneet tutkinnasta positiivisesti ja vastaako koululta tai muualta saatu kuva tutkinnan ankeudesta ja monimutkaisuudesta todellisuutta.

Omat tutkintajaksomme olivat erilaiset, vaikka olimme saman laitoksen alueella. Toinen meistä suoritti rikostutkintaharjoittelun isomman poliisiaseman rikostutkinnan esikäsittelyssä, jossa tutkitaan rikosilmoituksia niin sanotusti ”yhden kosketuksen periaatteella”. Tutkittava rikosilmoitus on sinällään selvä asia, ja siihen sisältyy maksimissaan kolme kuulustelua. Esimerkiksi kuulustellaan rikoksen uhrin eli asianomistajan ja rikoksen epäiltyä tekijää eli epäiltyä. Toisinaan tutkittavat tapaukset ovat ns. ”pimeitä juttuja”, eli tekijä ei ole tiedossa, ja asia itsessään on vähäinen tai rikoksella aiheutettu vahinko on vähäistä. Tällöin rikosilmoitus rajoitetaan tai keskeytetään esikäsittelyssä. Esikäsittely on vähän kuin portinvartija tutkintaryhmille. Tapaukset, jotka vaativat enemmän panostusta, siirretään niihin erikoistuneisiin ryhmiin. (Poliisi 2024c.)

Toinen meistä suoritti rikostutkintajakson kahdessa eri ryhmässä: esikäsittelyssä kuuden viikon ajan ja yhdeksän viikon ajan perustutkinnassa. Perustutkintaan tulevat kaikki alueen rikokset tutkittaviksi. Perustutkinnassa tutkittavat rikosilmoitukset ovat itsessään laajempia ja sisältävät mahdollisesti enemmän tutkintalinjoja, pakkokeinoja sekä myös useampia kuulusteluja.

Perustutkinta itsessään on samankaltaista kuin esikäsittely mutta laajemmassa mittakaavassa, ja niiden läpimeno syyttäjälle kestää kauemmin.

Halusimme näiden eriävien kokemusten pohjalta suorittaa kyselyn, miten muut kurssiltamme ovat rikostutkinnan osalta harjoittelun kokeneet ja miten he ovat kokeneet koulun opetuksen aiheesta. Välillä meistä tuntui, että osan koulun opeista sai unohtaa kokonaan ja työ alkoi puhtaalta pöydältä. Tietenkin iso osa koulussa opetetuista asioista tehdään juuri kuten oikeassakin työelämässä, ja koulun oppeja noudattamalla tutkintatehtävistä suoriutui kunnialla. (Aulakoski & Lapinlampi 2024)

Meitä kiinnosti myös selvittää ohjauksen roolia eli sitä, miten hyvin harjoittelijaa on ohjattu työntekoon ja oikeisiin toimintamalleihin. Jokaiselle harjoittelijalle nimetään vastuuhjaaja, joka on harjoittelijasta vastuussa. Harjoittelija tekee kuitenkin töitä virkavastuulla eli lähtökohtaisesti on itse vastuussa, että työnteko noudattaa annettuja lakeja ja ohjeistuksia.

Ohjaamisesta on varmaan aina oltu montaa mieltä, mutta halusimme selvittää, millä tasolla ohjaus on tällä hetkellä organisaatiossa ja kuinka motivoituneita ohjaajat ovat harjoittelijoiden mielestä.

Aihe valikoitui myös Poliisiammattikorkeakoulun opetuksen kehittämisen pohjalta ja tulevan uuden opetussuunnitelman takia. Halusimme, että opinnäytetyöstä olisi hyötyä opetuksen kehittämisessä ja opiskelijoiden suhtautumisessa rikostutkintaan. (Poliisiammattikorkeakoulu 2024.)

2.2 Tutkimuksen eettisyys ja tietojen käsittely

Kyselyssä ei käsitellä vastaajien henkilötietoja, ja kyselyyn vastataan anonyymisti. Tämän takia kyselyyn vastataan sähköpostitse lähetetyllä Microsoft Forms -lomakkeella, joka löytyy jokaiselta opiskelijalta omalta koulutililtä. Kyselyyn voi vastata ilman, että lomake kerää esimerkiksi henkilön sähköpostiosoitetta. Anonyymin kyselyn tarkoitus on, että turhia henkilötietoja ei kerätä (Kananen 2015.)

Kyselyjen vastaukset avataan opinnäytetyöhön niin, että niistä ei voi yksilöidä vastaajaa. Opinnäytetyön tekijät ovat vastuussa työn julkisuudesta, eli mitään salassa pidettävää opinnäytetyössä ei julkaista. Jos vastauksissa käy ilmi salassa pidettäviä asioita, ne poistetaan opinnäytteen tekijöiden toimesta.

Kyselyjen vastauksia käsitellään luottamuksellisesti ja kyselyistä saatuja vastauksia ei käsittele kukaan muu ulkopuolinen henkilö. Vastaukset näkevät ainoastaan opinnäytetyön tekijät. Kyselyllä saadut vastaukset hävitetään opinnäytetyön valmistuttua, ja ne säilytetään opinnäytetyön tekoajan salasanalla turvatussa verkkolevyssä.

2.3 Opinnäytetyön mahdolliset haasteet

Aineiston otanta on melko pieni, jotta asiasta voidaan tehdä päätelmiä. Kurssiltamme AMK20223 harjoittelun suoritti Sisä-Suomen poliisilaitoksen alueella 7 opiskelija. Kyselylomake lähetetään 5-opiskelijalle, jotka suorittivat työharjoittelun Sisä-Suomen poliisilaitoksessa. Kyselyissä on aina mahdollisuus, että vastausmäärä jää pieneksi tai vastaajat eivät syvenny vastaamiseen. Otannan jäädessä pieneksi ja kohdistuessa yhteen yhden poliisilaitoksen alueella työharjoittelun suorittaneille, voi olla, että opinnäytetyön pohjalta ei voida tehdä kattavia johtopäätöksiä ja yleistyksiä opetuksen nykytilasta tai ohjaamisen tilasta.

Saadut vastaukset ovat suuntaa antavia, mutta kokemukset ovat tuoreita, koska harjoittelu on käynnissä opinnäytetyön tekoaikaan. Kvalitatiivisessa työssä voi parhaimmillaan tehdä yksityisistä vastauksista johtopäätöksiä yleisimpiin tuloksiin. (Kananen 2015.)

Poliisilaitos on alueena aika iso ja käytännöt voivat olla erilaiset eri asemilla, joten myös harjoittelijalla jakson kulku on aina erilainen. Esimerkiksi osa opiskelijoista on ainoastaan esikäsitellyssä töissä, ja osa käy useammassa yksikössä. Poliisin työssä jutut tulevat reaaliajassa, joten kaikki eivät tutki samankaltaisia juttuja. Jokainen tutkittava juttu on myös erilainen, mikä pitää tiedostaa. Osa opiskelijoista suoritti myös tutkinnanjakson eri vaiheissa harjoittelua: osa aloittaa suoraan tutkinnasta, osa käy kenttäjakson ensin ja sen jälkeen tutkintajakson.

Haasteena on myös se, että ohjaaminen on paljon henkilökemiasta kiinni, eli siitä, miten ohjaajan kanssa tulee henkilökohtaisella tasolla toimeen. Tämä vaikuttaa kummankin osapuolen kokemuksiin. Yhtenä haasteena on myös opiskelijan oma aktiivisuus. Esimerkiksi jos opiskelija ei ole koulussa aktiivinen, hänelle jää enemmän opittavaa harjoittelussa, ja tämä heijastuu tekemiseen. Opiskelijalle voi jäädä kuva, että tätä asiaa ei koulussa ole opetettu. Tähän ei opinnäytetyössä voida ottaa kantaa, vaan tutkimustulokset tehdään kyselylomakkeen perusteella.

Opiskelijan motivaatio rikostutkintaa kohtaan voi myös olla yksi haaste. Jos on lähtenyt kouluttautumaan poliisiksi pelkästään kenttätöitä varten, voi se heijastua vastauksissa.

Alkuperäinen opinnäytetyön idea oli lähettää kysely koko kurssille AMK20223, josta harjoitteluun lähti 55 opiskelijaa. Laajemmalla kyselyllä saadaan valtakunnallisesti tietoa asiasta ja isompi otanta, jolloin tutkimustulos olisi ollut parempi. Tämä idea kaatui Poliisiammattikorkeakoulun tutkimuslupaprosessin hitauden takia ja otantaa jouduttiin pienentämään. Tutkimusluvan saaminen Poliisiammattikorkeakoulusta kesti pitkään, joten haimme tutkimusluvan Sisä-Suomen poliisilaitokselta, joten otanta koskee tällä hetkellä Sisä-Suomen poliisilaitoksessa olleita. Alkuperäinen idea toteutuessaan olisi ollut todella hyödyllinen Poliisiammattikorkeakoululle, jotta opetusta voidaan kehittää.

Tutkimuslupaa haetaan sähköisesti siitä yksiköstä mihin tutkimusta toteutetaan. Alkuperäinen idea kosketti harjoittelusta palanneita opiskelijoita, jotka ovat Polamkissa opiskelemissa tällä hetkellä, joten lupaa haettiin Polamkista. Karsittuamme määrää Sisä-Suomen poliisilaitoksen alueella olleisiin harjoittelijoihin lupaa haetaan Sisä-Suomesta. Prosessit ovat hieman erilaiset eri laitoksilla.

Tutkimuslupaan tarvitsee sähköisen hakemuksen, jossa käydään läpi aihe, eettisyys, tietojen käsittely, salassapitoasiat jne. Hakemuksen lisäksi opiskelija toimittaa tutkimussuunnitelman, joka voi olla ensimmäinen versio opinnäytetyöstä, kunhan siinä on tarpeeksi kattavasti käyty läpi mitä tietoa haetaan ja mihin. Miten tietoa käsitellään ja mitä aiotaan haastateltavilta kysyä ja mitä tietoperustaa aiotaan käyttää. Lupaprosessi voi kestää kuukausia. (Poliisi 2024d.)

2.4 Tutkimuskysymykset

1. Kyselytutkimukseen osallistuneiden kokemukset rikostutkinnan opetuksen laadusta.
2. Rikostutkinnan harjoittelujakson oppimisen/ohjaamisen laatu ja sen antamat valmiudet toimia rikostutkinnassa suoraan valmistumisen jälkeen.
3. Vastaako koulusta/mediasta saatu kuva rikostutkinnasta todellista käytännön työtä tutkinnassa?
4. Minkälaisessa osaamisessa on ollut puutteita harjoittelun alussa?
5. Kokivatko opiskelijat, että rikostutkinnan harjoittelujakson ohjaaja ohjasi oikeasti ja oli motivoitunut.

2.5 Opinnäytetyön rakenne ja aikataulutus

Opinnäytetyö on parityönä toteutettava työ, johon tulee teoriaosuus, tutkimuskysymykset sekä niiden läpikäynti. Työn tekeminen jaetaan tasaisesti tekijöiden kesken ja molempien omalla pohdinnalla on myös iso rooli opinnäytetyössä. Käytämme opinnäytetyössä omien kokemuksiemme ja vastausten lisäksi myös aiheesta kirjoitettua tutkimustietoa ja poliisin lähteitä. Työnjako on puhtaasti parityö, jossa molemmat ottavat vastuun sekä kirjoittamisesta että aineiston analysoinnista.

Opinnäytetyö toteutetaan vuoden 2024 aikana. Teoriaosuus ja kyselytutkimus valmistuvat syksyn 2024 aikana. Vuosikurssimme lopettaa työharjoittelunsa lokakuussa, jolloin alkaa koululla vielä opetusjakso. Kyselytutkimus lähetetään sähköisesti harjoittelun loputtua. Tämän jälkeen aineisto kerätään yhteen ja analysoidaan.

Opinnäytetyön teoriaosuudessa esitellään tutkimukseen käytetyt menetelmät, Poliisiammattikorkeakoulun rikostutkinnan opetusta ja opetussuunnitelmaa sekä lyhyesti harjoittelijoiden yleisimpien tutkintaryhmien työtä ja rikostutkijan työtä.

Kyselytutkimus ja sen tekeminen esitellään, ja kysymyksillä saatu aineisto analysoidaan. Kysymykset ja saatekirje ovat liitteenä opinnäytetyön lopussa. Kyselytutkimus lähetetään aluksi testiversiona muutamalle harjoittelun suorittaneelle arviointia varten. Testiversion avulla pystytään arvioimaan kyselyn laatua sekä sitä, saadaanko kysymyksillä oikeita vastauksia. Testiversion jälkeen kysymyksiä vielä muokataan.

Omalla otsikolla avaamme kattavammin omat kokemuksemme rikostutkinnan harjoittelusta ja opetuksesta, sekä myös avaamme hieman rikostutkinnan uutisointia eli minkälainen kuva rikostutkinnassa annetaan mediassa ja minkälainen kuva siitä tällä hetkellä on julkisissa lähteissä.

3 TUTKIMUSMENETELMÄ

Laadullinen tutkimus mahdollistaa ilmiön ymmärtämisen. Aina pidetään parempana ilmiön laadullista kuvausta kuin luvuilla ilmaistua kvantitatiivista tutkimusta. Joidenkin asioiden kuvailu on mahdollista vain tekstin avulla. Esimerkiksi ihmisten asenteita ja suhtautumista on melkein mahdotonta selvittää muutoin kuin laadullisin keinoin eli tekstin avulla. Jotta voi ymmärtää erilaisia prosesseja kokonaisvaltaisesti, edellyttää se laadullista kuvausta ilmiöstä. (Kananen 2015, 71.)

Laadullinen tutkimusmenetelmä voidaan määritellä sen ominaispiirteiden avulla. Ominaispiirteet eivät välttämättä toteudu kaikki samassa tutkimuksessa, mutta niiden toteutumista on tutkijan hyvä ainakin pohtia ja tarkastella osana omaa tutkimustyötä. Näitä ominaispiirteitä ovat muun muassa kvalitatiivisen aineiston suosiminen, asianosaisten omien merkitysten ja tulkintojen korostaminen sekä mitä- ja miten-kysymysten suosiminen. (Kallinen & Kinnunen, 2021.)

Kvalitatiivisen tutkimusaineiston suosiminen tarkoittaa sitä, että aineistonkeruumenetelmänä käytetään esimerkiksi tekstejä, keskusteluja tai haastatteluja. Laadullinen tutkimus ei myöskään pyri luomaan saadusta aineistosta numeerisia lopputuloksia, vaan se keskittyy tulkitsemaan ja tiivistämään saatuja vastauksia. (Kallinen & Kinnunen, 2021.)

Asianosaisten omien merkitysten ja tulkintojen korostaminen liittyy vahvasti myös subjektiivisen arvostamiseen. Tutkittavat ovat aktiivinen osa syntyvää tutkimusta, jolloin he eivät ole pelkästään passiivisia tutkimuskohteita. Haastateltavat tai kyselyyn osallistuvat tuottavat merkityksiä omien kokemusten ja havaintojen pohjalta. Tutkimuksen tavoitteena on tällöin kuvata maailmaa tutkittavien ihmisten näkökulmasta. (Kallinen & Kinnunen, 2021.)

Laadullinen eli kvalitatiivinen tutkimusmenetelmä antaa ennen kaikkea äänen tutkimukseen osallistuville, koska se perustuu empiiriseen aineistoon. Avoimet kysymykset mahdollistavat tutkittavien omat näkemykset tutkimusaiheesta. Tällä tutkimusmenetelmällä jokaisen yksilölliset ajatukset tulevat sanotuksi ja ilmaistuksi juuri sellaisina kuin tutkimukseen osallistuva ne haluaa ilmaista. (Kallinen & Kinnunen, 2021.)

4 RIKOSTUTKIJAN TYÖ JA KOULUTUS

4.1 Poliisi-AMK koulutus

Poliisikoulutus on muuttunut vuonna 2014 ammattikorkeakouluksi. Suomessa poliisiksi voi opiskella Tampereella Poliisiammattikorkeakoulussa. Poliisiammattikorkeakoulusta käytetään lyhennettä Polamk ja koulun nettisivuilta löytyy kattavasti tietoa opiskelusta. Tutkinto on laajuudeltaan 180 opintopistettä ja kestää noin 3 vuotta. Tähän sisältyy palkallinen 11 kuukauden harjoittelujakso nuoremman konstaapelin virassa. (Poliisiammattikorkeakoulu 2024a.)

Lähiopinnot käydään Polamkin kampuksella Hervannassa. Polamk myös tulee opintojen jälkeen tutuksi poliiseille, koska siellä pidetään täydennyskursseja ja harjoituksia jo virassa oleville poliiseille. Polamkista saa kelpoisuuden työskennellä vanhempana konstaapelina. (Poliisiammattikorkeakoulu 2024a.)

Poliisikoulutukseen ei ole ikärajaa, joten nuorimmat hakijat ovat 18-vuotiaita ja vanhimmat hakijat ovat yli 40-vuotiaita. Jo opiskelujen aikana poliisiopiskelijat käyttävät virkapukua. Poliisiammattikorkeakouluun hakevalla täytyy olla Suomen kansalainen. Lisäksi hakijalla täytyy olla sopiva terveydentila, jotta voi tulla hyväksytyksi opiskelemaan Poliisiammattikorkeakouluun. Näiden lisäksi hakijalta vaaditaan nuhteettomuutta, luotettavuutta sekä rehellisyyttä. Hakijalta vaaditaan B-luokan ajoneuvon ajo-oikeus. (Poliisiammattikorkeakoulu 2024a.)

Työllistymisvaihtoehdoista polamk.fi kertoo seuraavaa: "Vastavalmistuneet poliisit työskentelevät yleensä valvonta- ja hälytystoiminnan tai rikostutkinnan perustehtävissä. Poliisikoulutuksen suorittaneet voivat hakea avoimena olevia virkoja niin poliisilaitoksilta kuin muistakin yksiköistä, kuten Keskusrikospoliisista tai Suojelupoliisista." (Poliisiammattikorkeakoulu 2024a.)

Koulutus on aina kiinnostanut ihmisiä ja hakijoita kouluun on paljon. Polamkin uutisissa kerrottiin, että vuonna 2024 koulutukseen oli 5200 hakijaa, ja kaikki aloituspaikat eli 500 paikkaa saatiin täyteen. Poliisikoulun valintakriteereistä ja pääsykokeista on tehty paljon opinnäytetöitä, ja ne esitellään kattavasti Polamkin sivuilla. Opiskelijoita myös pyydetään usein eri kouluille ja messuille esittelemään koulutusta ja hakuprosessia. Esittelyistä voi saada opintopisteitä opintojen aikana. (Poliisiammattikorkeakoulu 2024a.)

Emme lähde tässä opinnäytetyössä avaamaan koulutusta enempää kuin rikostorjunta- ja tutkintaosaamisen opintojaksolta. (Poliisiammattikorkeakoulu 2024a.)

4.2 Rikostorjunta- ja tutkintaosaamisen kurssit Poliisi (AMK)

POLIISI (AMK) -TUTKINTO 180 op

Poliisityötä tukeva osaaminen 26 op		Rikostorjunta- ja tutkinta-osaaminen 18 op	Valvonta- ja hälytystoiminta-osaaminen 24 op	Yhteiskunnallisen turvallisuuden kehittämisosaaminen 32 op	
Orientoivat opinnot 3 op	Poliisiviestintä 3 op	Rikostorjunnan perusteet 3 op	Valvonta- ja hälytystoiminnan perusteet 3 op	Poliisi, yksilö ja yhteiskunta 4 op	Poliisin lupahallinto 3 op
Ruotsin kieli ja viestintä 3 op	Englannin kieli ja viestintä 3 op		Liikenneturvallisuus 7 op	Poliisitoiminnan suunnittelu ja johtamisen perusteet 6 op	Tutkimus, kehittäminen ja innovaatiot 7 op
Ajotekniikka ja -taktiikka 3 op	Liikuntakasvatus ja fyysinen toimintakyky 3 op	Esitutkinta 15 op	Operatiivinen kenttätoiminta ja sen johtaminen 14 op	Poliisitoiminnan oikeudellinen perusta 12 op	
Voimankäyttö ja voimankäytön taktiikat 8 op					
Harjoittelu 55 op					
Valvonta ja hälytystoiminta sekä liikennevalvonta		Rikostorjunta	Asiakaspalvelu ja lupavalvonta sekä tekninen rikostutkinta		
Vapaasti valittavat opinnot 10 op					
Opinnäytetyö 15 op					

KUVA 1. Poliisi (AMK) -tutkinto 180 op (Poliisiammattikorkeakoulu 2024a.)

Poliisi AMK:n 180 opintopisteen koulutuksesta yhteensä 18 opintopistettä on rikostorjunta- ja tutkintaosaamista. Kokonaisuus jakautuu seuraavanlaisesti: 3 opintopistettä rikostorjunnan perusteet ja 15 opintopistettä Esitutkintaa. Esitutkintakokonaisuus on jaettu osajaksioihin, jotka avataan seuraavassa kappaleessa. Osa AMK-opinnoista on myös yleisesti poliisin työstä ja siihen valmistautumisesta, eli käsittelee myös rikostutkintaa, mutta erikseen rikostutkintaan on varattu tuokkyseinen 18 opintopisteen osuus. (Poliisiammattikorkeakoulu 2024b.)

Rikostorjunta- ja Rikostutkintaosaaminen -jaksolla opiskelija perehtyy esitutkintaan liittyviin poliisin tehtäviin, kuten kuulusteluihin, tekniseen tutkintaan, esitutkintayhteistyöhön syyttäjän kanssa, sekä tietojärjestelmiin. Valmistumisen jälkeen opiskelija pystyy toimimaan itsenäisesti rikostorjunnan ja tutkinnan asiantuntijatehtävissä. (Poliisiammattikorkeakoulu 2024b.)

Rikostorjunnan perusteiden (3 op) osaamistavoitteina opiskelija osaa selittää esitutkinnan tavoitteet ja keskeiset toimenpiteet. Hän osaa tunnistaa osalliset esitutkintaprosessissa, sekä heidän oikeutensa ja velvollisuutensa. Opiskelija hallitsee julkisuusasiat ja esitutkintapäytäkirjan rakenteen. Hän ymmärtää järjestelmien käytön ja teknisen tutkinnan merkityksen. (Poliisiammattikorkeakoulu 2024b.)

Esitutkinta-opintokokonaisuus (15 op) on jaettu pienempiin osajaksoihin, joiden laajuus ja asiakokonaisuudet on eriteltynä alle (Poliisiammattikorkeakoulu 2024b.)

Alkutoimet (2,5 op) rikospaikkatutkintaa ja erilaista näyttöiden ottoa. (Poliisiammattikorkeakoulu 2024.)

Kuulustelut (2 op) Opiskelija perehtyy kuulusteluihin ja alustaviin puhutteluihin. Asiakokonaisuuksina kuulusteluissa ovat: kuulustelupsykologia, vuorovaikutus, kuulusteluiden teoria ja lapsen kohtaaminen poliisitoiminnassa. (Poliisiammattikorkeakoulu 2024b.)

Pakkokeinot ja tiedonhankinta (3,5 op) Asiakokonaisuuksina vapauteen, omaisuuteen ja henkilöön kohdistuvat pakkokeinot, tiedonhankinta, ulkomaalaisten maassaoloedellytykset, sakkomenettely ja kyberrikollisuus. Opintojakson jälkeen opiskelija osaa soveltaa pakkokeinoja ja digitaalisen todistelun keskeisimpiä asioita sekä käyttää poliisin käytössä olevia rekistereitä apuna esitutkinnassa ja kirjoittaa sakkomääräyksen. (Poliisiammattikorkeakoulu 2024b.)

Rikostyyppien erityispiirteitä (4,5 op) erilaiset rikokset ja rikostutkimukset, kuten väkivalta ja kuolemansyöntutkinta, rattijuopumus, omaisuusrikokset, huumausainerikokset, väärennökset ja oikeudenmukainen esitutkinta. Opiskelija osaa suorittamisen jälkeen perustella tutkintatoimenpiteitä oikeuksia ja lakia kunnioittaen, soveltaa eri toimintamenetelmiä tutkinnassa ja osaa suorittaa keskeiset taktiset ja tekniset tutkintatoimenpiteet. (Poliisiammattikorkeakoulu 2024b.)

Tutkintatoiminnan johtaminen ja esitutkintayhteistyö (2,5 op). Asiakokonaisuuksina on esitutkintayhteistyö, rikostorjunnan organisoituminen ja työskentely tutkintaryhmän jäsenenä sekä esitutkinnan johtaminen ja tutkinnan päätökset. Osaamistavoitteina opiskelija osaa selittää rikostorjunnan tehtävät ja rakenteet, tunnistaa keskeiset kumppanit ja sidosryhmät sekä määrittellä oman roolinsa tutkintaryhmän jäsenenä. Opiskelija osaa suorittaa itsenäisesti rikostutkijan töitä ja tehtäviä. (Poliisiammattikorkeakoulu 2024b.)

4.3 Harjoittelujakso Poliisi (AMK) -koulutuksessa.

Poliisikoulutukseen sisältyy 55 opintopisteen harjoittelujakso, joka suoritetaan palkallisena eri poliisilaitoksissa nuoremman konstaapelin määräaikaisessa virassa. Harjoittelua ennen pitää suorittaa tietyt kurssit, jotta se voidaan aloittaa. (Poliisiammattikorkeakoulu 2024b.)

Harjoittelujakso kestää noin 11 kuukautta ja pitää sisällään rikostorjunnan osajakson, jonka kesto on noin 4 kuukautta. Koulun opetussuunnitelman mukaan harjoittelija osaa jakson suoritettuaan työskennellä rikostorjunnan miehistötason perustehtävissä sekä tiedostaa oman roolinsa

työyhteisössä ja toimii työssään eettisesti ja poliisin arvojen edellyttämällä tavalla.

(Poliisiammattikorkeakoulu 2024b.)

Harjoittelujakso pitää sisällään rikostorjunnan lisäksi lupavalvonnan, liikennesektorin osajakson, teknisen rikostutkinnan jakson sekä kenttä- ja hälytysvalvonnan osajakson. Harjoittelu onkin koulun tärkeimpiä opintokokonaisuuksia, koska silloin opiskelija toimii omalla virkavastuulla kokoneiden ohjaajien valvomana poliisin työssä.

Rikostorjunnassa opiskelijat yleensä aloittavat esikäsittelyryhmissä ja riippuen laitosten käytännöistä siirtyvät sitten perustutkintaryhmiin. Harjoittelujaksolla opiskelija saa käsityksen poliisin perustehtävistä ja niiden vaatimuksista. (Poliisiammattikorkeakoulu 2024.)

4.4 Rikostutkijan työ

Poliisitoiminta jaetaan eri osa-alueisiin, joista kansalaisille näkyvimmit ovat rikostorjunta, valvonta ja hälytyssektori sekä lupapalvelut. Polamkin opiskelija harjoittelujaksolleen mennessään työskentelee jokaisesta näistä osa-alueista ja saa alkukosketuksen kaikkiin näihin. (Poliisi 2024c.)

Rikostorjunnassa työskentelevät rikostutkijat. Erilaisia rikoksia varten on perustettu omat tutkintaryhmät, jotka ovat erikoistuneet kyseisiin rikoksiin: huume-, omaisuus-, väkivaltarikokset jne. Lisäksi on myös esikäsittely-yksikkö ja perustutkintaryhmät. Koska harjoittelijat ovat yleensä töissä esikäsittelyssä ja perustutkinnassa, perehdyimme niihin enemmän. (Poliisi 2024c.)

Poliisin virallinen nettisivu poliisi.fi kertoo poliisin visioksi ”Kaikkien turvaaja kaikkina aikoina” (Poliisi 2024.) ja poliisin tehtäväksi ”varmistaa ihmisten ja ympäristön turvallisuus kaikissa tilanteissa ja kaikkina aikoina. Poliisi ennalta estää ja selvittää rikoksia sekä saattaa ne syyteharkintaan.” Nämä kiteyttävät hyvin poliisin tehtävät, mutta ne ovat myös määritelty laajemmin poliisilain 1 luvun 1§, jossa säädetään seuraavasti: (PoL 1:1.)

”Poliisin tehtävänä on oikeus- ja yhteiskuntajärjestyksen turvaaminen, kansallisen turvallisuuden suojaaminen, yleisen järjestyksen ja turvallisuuden ylläpitäminen sekä rikosten ennalta estäminen, paljastaminen, selvittäminen ja syyteharkintaan saattaminen. Poliisi toimii turvallisuuden ylläpitämiseksi yhteistyössä muiden viranomaisten sekä yhteisöjen ja asukkaiden kanssa ja huolehtii tehtäviinsä kuuluvasta kansainvälisestä yhteistyöstä. (26.4.2019/581)

Poliisi suorittaa lisäksi lupahallintoon liittyvät ja muut sille laissa erikseen säädetty tehtävät sekä antaa jokaiselle tehtäväpiiriinsä kuuluvaa apua. Jos on perusteltua syytä olettaa henkilön kadonneen tai joutuneen onnettomuuden uhriksi, poliisin on ryhdyttävä tarpeellisiin toimenpiteisiin henkilön löytämiseksi.” (PL 1:1)

Lisäksi rikosten esitutkinnasta on säädetty esitutkintalaissa (ETL 805/2011)

”1) asian laadun edellyttämällä tavalla epäilty rikos, sen teko-olosuhteet, sillä aiheutettu vahinko ja siitä saatu hyöty, asianosaiset sekä muut syyteharkintaa ja rikoksen johdosta määrättävää seuraamusta varten tarvittavat seikat;

2) mahdollisuudet rikoksella saadun omaisuuden palauttamiseksi ja rikoksen johdosta tuomittavan menettämisseuraamuksen tai asianomistajalle tulevan vahingonkorvauksen täytäntöönpanemiseksi;

3) asianomistajan yksityisoikeudellinen vaatimus, jos hän oikeudenkäynnistä rikosasioissa annetun lain (689/1997) 3 luvun 9 §:n nojalla on pyytänyt syyttäjää ajamaan hänen vaatimustaan; ja 8

4) suostuuko asianomistaja ja aikooko rikoksesta epäilty suostua asian käsittelemiseen käräjäoikeudessa oikeudenkäynnistä rikosasioissa annetun lain 5 a luvussa tarkoitetussa kirjallisessa menettelyssä. Esitutkinnassa asia on valmisteltava siten, että syyteharkinta ja asianosaisten etujen valvominen voidaan suorittaa asianmukaisesti ja että todistelu voidaan pääkäsittelyssä ottaa vastaan yhdellä kertaa, tai asia voidaan ratkaista kirjallisessa menettelyssä.”
(ETL 1:2.)

Rikosten esitutkinnassa käytettävistä pakkokeinoista pakkokeinolaissa (PkL 806/2011.)

Esitutkintaviranomaisilla on käytössä erilaisia pakkokeinoja rikosten selvittämisen, oikeudenkäynnin ja rangaistuksen täytäntöönpanon turvaamiseksi. Useiden pakkokeinojen käytöstä päättää poliisi. Tällaisia pakkokeinoja ovat esimerkiksi kiinniottaminen, pidättäminen, takavarikko, kotietsintä ja henkilötuntomerkkien ottaminen. (Oikeuslaitos, 2021)

Poliisilaki ohjaa poliisin toimintaa erilaisilla periaatteilla, jotka lyhyesti kiteytettynä ohjaavat poliisia toimimaan aina kaikkia kunnioittaen, yhdenvertaisesti ja vähimmän haitan periaatteella. Poliisi ohjaa neuvoin, kehotuksin ja käskyin sekä tarvittaessa puuttuu ihmisen perusoikeuksiin. Kaikki poliisin toiminta perustuu lakiin. (PoL 1:6).

Rikostutkijan työ on selvittää ja ratkaista rikoksia. Esitutkinta aloitetaan, mikäli on syytä epäillä, että asiassa on tapahtunut rikos. Tällöin ylittyy esitutkinnan aloituskynnys ja poliisi aloittaa asiasta tutkinnan. Rikostutkijan työssä arkipäivää on tehdä alkutoimet tutkinnassa eli hankkia mahdolliset lisätiedot, kuten todistajien selvittäminen, valvontakameratallenteiden hankkiminen, pankkitiedustelut ja muut tarpeelliset tiedot. (ETL 1:2). (Poliisi 2024c.)

Poliisiin täytyy kirjata ilmoitus rikoksesta, jonka poliisi on itse havainnut tai joka on saatettu poliisiin tietoon. Esimerkiksi jos ilmoittaja menee poliisipäivystykseen kertomaan poliisille rikoksesta, jonka tämä on nähnyt, on poliisiin kirjattava siitä rikosilmoitus. *“Kun esitutkintaviranomaiselle ilmoitetaan rikos tai tapahtuma, jota ilmoittaja epäilee rikokseksi, esitutkintaviranomaisen on viipymättä kirjattava ilmoitus. Jos ilmoitus on epäselvä tai puutteellinen, ilmoituksen tekijää on tarvittaessa kehotettava täsmentämään tai täydentämään sitä.”* (ETL 3:1)

Tämän jälkeen kuulustellaan asianosaiset, eli asianomistaja, rikoksesta epäilty, todistajat. (EtL 2:5.) Esitutinnan valmistuttua esitutkintapöytäkirja toimitetaan syyttäjälle syyteharkintaa varten. Poliisi voi myös tehdä esitutinnan aikana yhteistyötä rikoksen selvittämisessä syyttäjän kanssa. (EtL 5:3.)

Esitutkintapöytäkirja on siis rikostutkijan kokoama aineisto, joka pitää sisällään kaiken tarvittavan tiedon rikoksesta ja sen tutkimisesta, kuten esimerkiksi kuulustelut, rikosilmoitus ja todisteet. Rikostutkijan tekemällä työllä ja tieteellisellä tutkimuksella on paljon yhtäläisyyksiä. Molemmissa on varsin samanlaiset periaatteet, prosessit ja tuotokset. Esitutkintapöytäkirjassa ja tutkimuksessa yhtäläisyyksiä ovat muun muassa kansilehti, sisällysluettelo, johdanto, tuotettu teksti ja sen pohdinta ja liitteet. Sekä esitutkinnassa että tieteellisessä tutkimuksessa laaditaan suunnitelma. Esitutkinnassa laaditaan tutkintasuunnitelma ja tieteellisessä tutkimuksessa tutkimussuunnitelma. Molemmissa tapauksissa suunnitelmissa määritellään, millaista ongelmaa lähdetään ratkaisemaan. (Korander 2021, 173.)

4.5 Rikosten esikäsittely lyhyesti

Poliisihallitus on laatinut ohjeen rikosten esikäsittelytoiminnasta poliisissa. Rikosten esikäsittely kuuluu rikosprosessin alkuvaiheeseen, jossa käsitellään ja määritellään se, mihin poliisille ilmoitetut rikosilmoitukset ohjataan. Rikosten esikäsittelytoimintaa (REK-toiminta) on järjestetty kaikissa poliisiyksiköissä. Rikosasioiden käsittely esikäsittelyssä on yhdenmukaista ja tehokasta. Esikäsittelytoiminnot vaihtelevat eri yksiköiden välillä, koska toiminnot on järjestetty yksiköissä eri tavoin. (Poliisi 2023.)

Esikäsittelyssä arvioidaan jo ennen esitutinnan aloittamista tehtyjen toimenpiteiden perusteella, aloitetaanko esitutkintaa, jätetäänkö esitutkinta toimittamatta, esitutinnan aikana tehtävät toimenpiteet tai keskeytetäänkö esitutkinta. Yleensä törkeät ja kiireellisesti tutkittavat rikokset, jotka ilmoitetaan poliisille, ohjataan suoraan tutkintaan ilman, että rikosasia menee esikäsittelyn kautta. Tutkinnanjohtajan rooli esikäsittelyssä on tärkeä, sillä esikäsittelyssä korostuvat tutkinnanjohtajan tekemät päätökset. (Poliisi 2023.)

Esikäsittelytoiminnon tehtäviä ovat muun muassa esikäsittelyyn tulleiden rikosilmoitusten seulominen ja tarkastaminen, asianosaisuuksien selvittäminen, tiedustelu ja sarjoittaminen sekä sovittelualoitteiden tekeminen. (Poliisi 2023.)

Ennen kyselytutkimuksen lähettämistä keskustelimme kurssilaistemme kanssa heidän kokemuksistaan tutkinnasta ja huomasimme, että esikäsittelyn toimintatavat vaihtelevat poliisilaitosten välillä. Huomasimme eroavaisuuksia jopa saman poliisilaitoksen sisällä olevien esikäsittelyryhmien välillä.

4.6 Perehdytyksen merkitys

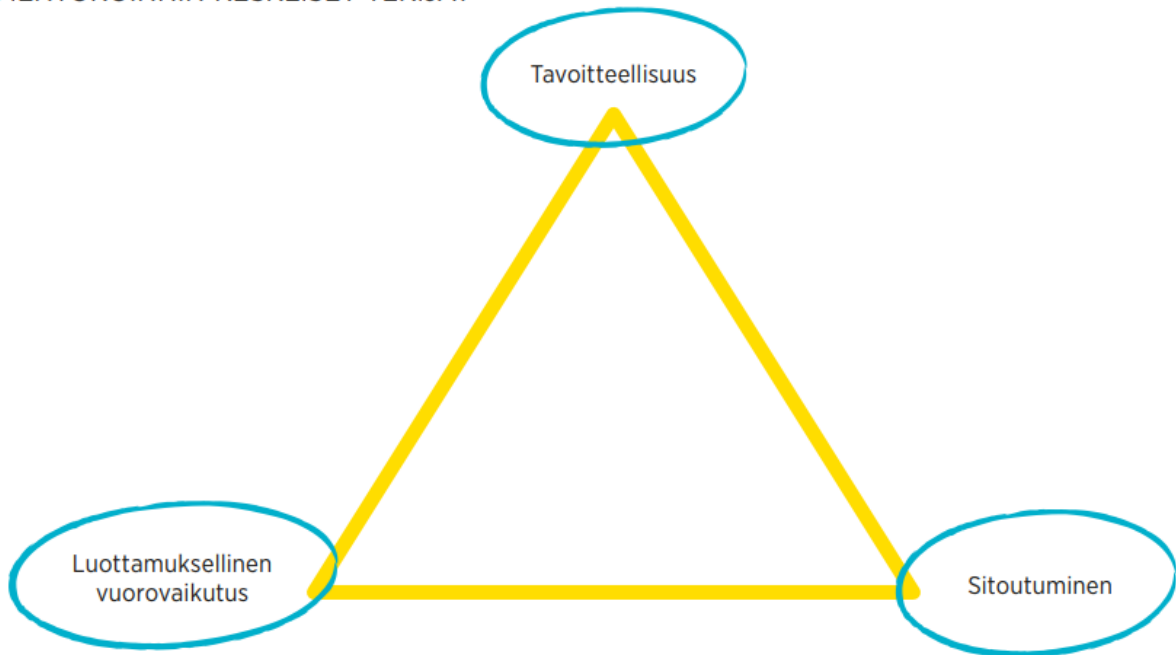
Kyselylomakkeessa kysyimme perehdytyksestä. Tämän vuoksi haluamme kertoa perehdytyksen merkityksestä omassa luvussaan. Hyvän perehdytyksen avulla uusi työntekijä tuntee pääsevänsä nopeasti osaksi työyhteisöä. Perehdytyksen aikataulut, sisältö ja vastuut kannattaakin suunnitella ennen uuden työntekijän saapumista. Ennen uuden työntekijän tuloa olisi myös hyvä laatia perehdytyslista, josta voi tarkistaa perehdytyksen sisällön ja aikataulun. Uudelle työntekijälle pitäisi osoittaa perehdyttäjää. Myös muita työntekijöitä on hyvä tiedottaa ajoissa uuden työntekijän saapumisesta. (Työterveyslaitos)

Uusi työntekijä on hyvä perehdyttää muun muassa omiin työtehtäviin ja tavoitteisiin, työtiloihin ja muihin työntekijöihin, työturvallisuuteen sekä työyhteisön pelisääntöihin. Uuden työntekijän perehdytyksessä on hyvä kertoa myös tauoista ja mahdollisuuksista työhyvinvoinnin edistämiseen. (Työterveyslaitos)

Poliisin työharjoittelussa ohjaaja on virkavastuussa harjoittelijasta, joten tässä yhtälössä perehdytyksen merkitys korostuu entisestään perinteisempään työpaikkaan verrattuna. Harjoittelijalle ohjaaja on kuitenkin ensimmäinen kontakti poliisina toimimiseen, kun harjoittelija on itsekin virassa. Ohjaajan merkitys näin ollen korostuu entisestään.

4.7 Mentorointi

MENTOROINNIN KESKEISET TEKIJÄT

Kuva 2: Mentoroinnin keskeiset tekijät kaavio (Mentoroinnin työkirja 2017, 6.)

Mentorointi on prosessi, jossa kokeneempi henkilö eli mentori tukee ja ohjaa vähemmän kokenempää henkilöä eli mentoroitavaa ammatillisessa tai henkilökohtaisessa kehittämisessä. Mentorointi perustuu luottamukselliseen vuorovaikutukseen, jossa mentori jakaa tietoa, kokemuksia ja näkemyksiä auttaakseen mentoroitavaa saavuttamaan tavoitteitaan, kehittymään ja ratkaisemaan haasteita. Se voi olla muodollista tai epämuodollista, ja mentorointi keskittyy usein pitkän aikavälin kasvuun ja oppimiseen. (Mentoroinnin työkirja 2017, 5.)

Mentorilla on hyvä olla avoin uusille ideoille, jakamaan osaamistaan ja käyttämään aikaansa tapaamisiin mentoroitavan kanssa. Mentoroitavan pitää myös olla avoin uusille ideoille ja osattava ottaa tietoa vastaan mentorilta. Mentorin ja mentoroitavan välinen suhde on kaksisuuntainen. (Mentoroinnin työkirja 2017, 11.)

4.8 Rikostutkinnan esittelyä ja uutisointia

Halusimme opinnäytetyöhön muutaman otsikon aiheesta kertomaan, mikä kuva kansalaisilla tai medialla on poliisintyöstä. Poliisilaitokset itse ovat julkaisseet jonkin verran rikostutkijan työpäivästä videoita ja kuvia. Yleisesti ottaen mielikuvamme olivat, että rikostutkijan työstä varmaan uutisoidaan juttupaineella ja kerrotaan siitä, että poliisi ei tutki tarpeeksi juttuja. Otimme 3 erilaista näkökulmaa tähän mediasta ja lähteistä.

4.8.1 Rikostutkinta ei kiinnosta ketään Ylen artikkeli

Googlettaessa hakusanalla “Rikostutkijan työpäivä” löytyikin Petri Virosten 2023 kirjoittama Ylen juttu 20.9.2023 “Rikostutkijan työ ei kiinnosta juuri ketään, 500 euroa voisi ratkaista ongelman”.

Ylen jutussa käydään läpi hallituksen tavoitetta lisätä uusia poliiseja, sekä rikostutkijoiden uupumista työkuorman alle. Ylen mukaan tilastot, joita Poliisihallitus julkaisee vuosittain ovat kylmäävää luettavaa. Rikoslakirikosten tutkinta-aika on keskimäärin nyt 304 vuorokautta, kun noin vuosikymmen sitten jutut tutkittiin noin 90 vuorokauden sisällä. Vuosi 2023 on tietenkin poikkeuksellinen Case Vastaamon vuoksi. Tässä tapauksessa oli todella iso määrä asianomistajia eli rikoksen uhreja. Muita syitä tutkinta-aikojen pidentymiselle ja kasvaneille juttumäärille ovat: juttujen monimutkaistuminen, resurssien suuntaaminen valvonta- ja hälytyssektorille, sekä rajalliset määrärahat. (Vironen 2023.)

Ylen artikkelissa on myös haastateltu Suomen poliisijärjestöjen liiton puheenjohtaja Jonne Rinnettä, joka kertoo, että erityisesti rikostutkijoiden uupuminen työkuorman alle näkyy liiton kyselyissä. “Kumulatiivinen stressi ja riittämättömyyden tunne tulevat entistä enemmän esille. Työkuorma on niin ylitsepusuava, että on pakko todeta, että tämä on tässä ja siirtyä seuraavaan juttuun”, Rinne kuvaa. Juttumäärien kasvaessa valtavasti Rinteen mukaan perustutkijoista on pula, eli juuri näistä, jotka tutkivat perusrikoksia, kuten pyörävarkauksia ja näpistyksiä. (Vironen 2023.)

Vironen on myös haastatellut juttuunsa Etelä-Savon ja Varkauden alueen perusrikosten tutkinnan kenttäjohtajaa ylikomisario Harri Hauhiaa. Hauhia kertoo, että resurssit ovat osasyy rikoksien tutkinta-aikoihin, mutta myös rikoksia ilmoitetaan aiempaa enemmän paljon. Kameravalvonnan parantuminen on lisännyt näpistysten määrän ilmoittamista. (Vironen 2023.)

Tutkijat ovat kovilla myös Hauhian kertoman mukaan. Tutkijat joutuvat itse arvioimaan, kuinka hyvin juttuja voidaan tutkia, vaikka haluttaisiinkin tutkia kattavasti ja tarkasti kaikki jutut, mutta aika ei vain yksinkertaisesti riitä. (Vironen 2023.)

4.8.2 Pastori palasi rikospaikalle. Ilkka-Pohjalaisen artikkeli

Hannu Purolan kirjoittama haastatteluartikkeli ”Pastori palasi rikospaikalle – Nuoret poliisit haluavat kentälle, mutta rikostutkijana Ville Pitkänen tuntee ihmisten salaisuudet” on julkaistu Ilkka-Pohjalainen-lehdessä 2023. Purola on haastatellut rikostutkija Ville Pitkästä artikkeliin rikostutkinnasta ja työn merkityksestä. (Purola 2023.)

Pitkänen kertoo, että hän oli nuorena poliisina päässyt kokeilemaan rikostutkijan työtehtäviä ja ne olivat heti tuntuneet omilta, mutta hän ei heti työllistynyt rikostutkijaksi vaan päätyi muihin tehtäviin ja palasi poliisiksi vuosia myöhemmin. Pitkänen näkee, että poliisin työ näyttäytyy julkisuudessa

negatiivisessa valossa mutta hänellä itsellään on aivan toinen kuva työstä. "Poliisin työ on parasta. Rikostutkinta työnä on tosi upeaa. Se on palkitsevaa ja valtavan mielenkiintoista", Pitkänen kertoo. (Purola 2023.)

Artikkelin mukaan juttupaine rikostutkinnassa on kova ja avoimia juttuja työpöydällä on 50–100 kappaletta aina näpistyksistä henkirikoksiin. Resurssipula ja juttupaine vaikuttavat työhön negatiivisesti ja saattavat myös näyttäytyä kansalaiselle ikävässä valossa. Pienempi juttu saattaa olla ainoa kerta, kun kansalainen kääntyy poliisin puoleen, mutta poliisi ei kuitenkaan ehdi kaikkia pienempiä juttuja aina selvittämään. Rikostutkinnan vetovoimaisuuden Pitkänen kertoo olevan huono, ja nuoret poliisit tähtäävätkin kentälle jo koulutusvaiheessa. Rikostutkinta on Pitkäsen mukaan liian pöydän taakse sidottua, ja nuoret poliisit kaipaavat ulos. (Purola 2023.)

Pitkäsen mukaan poliisin työ on vuosien saatossa muuttunut paljon. Ennen lähdettiin suurennuslasin kanssa ulos, mutta nyt tehdään pöydän takaa tietokoneelta töitä. Enää ei välttämättä tehdä kellon ympäri töitä juttujen parissa vaan myös muulle elämälle jää sijaa. Työ voi olla ajoittain todella rankkaa valtavan datamäärän vuoksi, mutta tutkintaryhmissä tehdään yhdessä töitä. Työsuojelusta ja henkilöstön terveydestä huolta pitäminen ovat parantuneet. (Purola 2023.)

Poliisin työhön voi kyynistyä helposti, mutta ihmisläheisellä toimintatavalla ja itsestä huolta pitämällä poliisin työstä selviää hyvin. Onnistumisen tunteet ja oivallukset pitävät työn mielenkiintoisena, ja rikostutkinta onkin Pitkäsen mukaan myös adrenaliinipitoista. Poliisi kohtaa työssään monenlaisia ihmisiä ja monista lähtökohdista. Joillekin rikollinen polku on uravalinta, ja heidän kuulusteluissaan voi joutua miettimään psykologisiakin elementtejä. Epäilty on joskus tiedossa jo ennen tutkintaa, mutta todisteita voi olla vaikeaa saada keräytyksi. (Purola 2023.)

4.8.3 Rikospoliisin työpäivä Lounais-Suomen poliisilaitos

Lounais-Suomen poliisilaitoksen Facebookissa vuonna 2020 julkaisemassa videossa tutustutaan rikospoliisin päivään. Videossa Lounais-Suomen rikosyli komisario Jussi Helesvirta esittelee rikospoliisin päivittäisiä tehtäviä. Helesvirran mukaan jokainen päivä rikospoliisissa alkaa aamupalaverilla, jossa on mukana myös valvonta- ja hälytyspuolen edustajia. Palaverissa Helesvirran mukaan käydään läpi edellisen illan sekä yön tapahtumat ja jaetaan tietoa eri ryhmien välillä. (Poliisi 2020.)

Lounais-Suomen poliisilaitoksen alueella tapahtuneet rikokset esikäsittelee rikosten esikäsittelyryhmä. Esikäsittelyryhmä tekee alustavat arviot siitä, missä ryhmässä esitutkinta on järkevintä tehdä. Kyseinen menettely on nopeuttanut ja tehostanut juttujen tutkintaa. (Poliisi 2020.)

Esitutkinnassa suoritetaan kuulusteluja. Kuulusteluja suoritetaan asianomistajalle, rikoksesta epäillylle sekä todistajalle. Kuulusteluja tehdään sekä henkilökohtaisesti että puhelimitse tai sähköpostilla. Puhelimitse ja sähköpostilla tehtyjen kuulustelujen määrä on kasvanut. (Poliisi 2020.)

Lounais-Suomen poliisilaitoksen alueella suoritetaan vuodessa yli 600 paikanetsintää. Paikanetsinnässä ajoneuvosta etsitään esimerkiksi teknisiä näytteitä ja anastettua omaisuutta. Paikanetsinnän määrää poliisipäällystään kuuluva henkilö. Rikostekniseen tutkintaan erikoistuneet ryhmät sijaitsevat Turun pääpoliisiasemalla sekä Porin poliisiasemalla. (Poliisi 2020.)

Rikostutkijan työpäivä kuluu suurimmaksi osaksi tietokoneen ääressä. Rikostutkija suorittaa kuulustelut, etsii taustatietoa, sarjoittaa rikoksia ja kasaa esitutkintapöytäkirjat tietokoneella. Esitutkintapöytäkirja lähetetään syyttäjälle syyteharkintaa varten. (Poliisi 2020.)

5 KYSELYLOMAKE JA SEN TEKEMINEN

Kyselylomakkeelle (Liite 2) pyritään saamaan kattavasti kysymyksiä sekä koulun opetuksesta ja sen kehittämisestä, harjoittelujakson ohjaamisesta ja sen antamista valmiuksista työelämään. Tällä hetkellä Polamkilla on tavoitteena kehittää rikostutkinnan opetusta, joten myös avoimilla kehitysideoilla pyritään saamaan konkreettisia asioita, jotka voidaan siirtää opetukseen. (Poliisi 2024b.)

Kyselylomake lähetetään kurssimme opiskelijoille, jotka suorittivat työharjoittelun Sisä-Suomen poliisilaitoksessa. Kyselylomakkeessa on sekä monivalintakysymyksiä että asteikkokysymyksiä asteikolla 1-10. Osa kysymyksistä myös on avoimia kysymyksiä. Yhteensä kysymyksiä on 18, joista avoimia on 8 kpl.

Tiedonkeruumenetelmänä kysymyslomake on sekoitus määrällistä ja laadullista menetelmää. Laadullisen tutkimuksen aineistoa voidaan käsitellä määrällisen tutkimuksen menetelmin ja toisinpäin (Kananen 2015, 82.)

Kyselytutkimuksesta suoritettiin pilottiversio eli se lähetettiin muutamalle kurssin oppilaalle, jotta saadaan palautetta kysymysten asettelusta ja siitä, ymmärtääkö vastaaja niitä. Pilottiversioita lähetettiin kaksi kertaa. Saimme pilottiversiosta palautetta, että kysymyksiä on liikaa ja osassa kysymyksistä kysymysten muotoilu on epäselvä. Lähetetyssä pilottiversiossa kysymyksiä oli 25 kappaletta ja niiden määrä karsittiin, joten lopullisessa versiossa niitä on 18. Kysymysten asetteluun kiinnitimme huomiota ja täsmensimme kysymyksiä. Kysymyksiä on suhteellisen paljon, mutta testiversion jälkeen kysymykset ovat ymmärrettävissä vastaajalle. (Kananen 2015.)

Kyselylomakkeen kysymyksille asetetaan tiettyjä vaatimuksia. Kysymysten pitää olla ymmärrettävissä vastaajalle, vastaajalla pitää olla tarvittava tieto niihin vastaamiseen, kysymykset ovat yksiselitteisiä ja vastaaja haluaa antaa kysymyksiin liittyvän tiedon. (Kananen 2015, 230.) Näiden pohjalta totesimme kysymykset riittäviksi.

Kyselyyn vastaaminen pyritään tekemään helpoksi ja vastausaika on noin 10 minuuttia. Kananen mukaan kyselyyn vastaaminen ei saa olla liian aikaa vievää tai työlästä. (Kananen 2015, 280.)

6 OPINNÄYTETYÖNTEKIJÖIDEN OMAT KOKEMUKSET

Halusimme tuoda opinnäytetyöhön omat kokemuksemme opetuksesta rikostutkinnassa ja harjoittelussa rikostorjunnan ja tutkinnan jaksolta. Kyselylomakkeiden vastauksissa saamme isomman otannan vastauksia ja niitä voidaan vertailla, mutta opinnäytetyömme tavoitteena on kertoa kokemuksista rikostutkinnasta koulussa ja harjoittelussa, joten saamme näin kattavammin kerrottua oman näkökulmamme asiaan. Emme itse ole vastanneet kyselyyn vaan vastauksemme ovat tämän luvun alla.

Suoritimme harjoittelun molemmat samassa poliisilaitoksessa, mutta eri asemilla. Molemmilla meillä oli harjoittelussa erilainen polku. Toinen meistä oli isomman kaupungin esikäsittelyryhmässä koko rikostutkinnan osajakson ajan ja toinen oli sekä esikäsittelyssä että perustutkinnassa. Juttumäärät ja tutkittavat jutut ovat aina vähän erilaisia jokaisella, joten koimme tärkeäksi tuoda omat kokemuksemme opinnäytetyöhön vapaasti kerrottuna.

6.1 Harjoittelu isomman poliisiaseman rikostorjunnassa

Harjoittelupaikkani oli isommassa kaupungissa. Harjoitteluni alkoi valvonta- ja hälytyssektorilla. Rikostutkintajakso sijoittui harjoitteluni loppuun, ja se kesti noin kolme kuukautta. Olin koko rikostutkinnan jakson ajan rikostorjunnan esikäsittelyryhmässä. Käsitykseni esikäsittelyryhmästä oli suhteellisen suppea. Koulun opetuksessa oli kerrottu pääpiirteittäin esikäsittelyryhmän tarkoituksesta ja tehtävästä.

Ensimmäisten päivien aikana informaation määrä esikäsittelyssä oli valtava. Ohjaajani oli ensimmäiset päivät kanssani. Hän kertoi ryhmän tavoista työskennellä ja näytti yleisimmät tietojärjestelmät, joita esikäsittelyssä käytetään. Minulle kävi heti selväksi, että niin sanottu juttumäärä on esikäsittelyssä valtava. Käytänteisiin tutustumisen jälkeen aloitin tutkinnan. Alkuun tekeminen oli hieman epävarmaa varsinkin ensimmäisten juttujen kohdalla. Ohjaajani kuitenkin neuvoi minut alkuun ja vastasi kysymyksiin, joita varsinkin alussa oli paljon.

Ensimmäisten viikkojen jälkeen työtehtävät alkoivat sujumaan. Koen, että minulle annettiin sopivasti vastuuta heti alussa. Sain hoitaakseni yksinkertaisia juttuja, kuten näpistyksiä. Mielestäni oli hyvä aloittaa yksinkertaisilla jutuilla. Esimerkiksi sähköisen esitutkintapöytäkirjan tekemiseen sai hyvää harjoitusta, koska pöytäkirjoja sai tehtyä useamman päivässä.

Koen, että minut otettiin työyhteisössä hyvin vastaan. Jo ensimmäisten päivien jälkeen huomasin, että ryhmässä vallitsi hyvä yhteishenki, ja koin olevani osa työyhteisöä. Pystyin olemaan oma itseni ja uskon, että se on paras tapa olla töissä. Useat työkaverit sanoivat minulle, että heiltä voi kysyä apua, mikäli jokin askarruttaa. Se madalsikin kynnystä mennä kysymään muiltakin kuin ohjaajaltani

apua. Sain aina apua, kun sitä pyysin. Varsinkin ensimmäisten viikkojen aikana kysymyksiä oli paljon ja oli mukava, että kysymyksiä pystyi esittämään kenelle tahansa.

Tutkinnan aikana tutuksi tulivat muun muassa kuulustelut, henkilökisteröinnit, rikosilmoitusten kirjaaminen ja esitutkintapöytäkirjan kasaaminen. Esitutkintapöytäkirja kasattiin sähköisesti. Koulussa sähköisen esitutkintapöytäkirjan tekemistä harjoiteltiin yhden kerran. Alkuun pöytäkirjan kasaaminen oli hieman hidasta, mutta toistojen kautta kasaamisesta tuli rutiininomaista. Rikosilmoitusten kirjaaminen sujui alusta lähtien hyvin, sillä koulussa rikosilmoituksen kirjaamista opetettiin mielestäni riittävästi. Henkilökisteröintiä tein melkein päivittäin harjoittelun tutkinnan jaksolla, joten siitäkin tuli rutiininomaista.

Opintojen aikana ennen harjoittelua minulle oli muodostunut rikostutkinnasta hieman negatiivinen mielikuva. Useasti kuulin, että rikostutkinta on tylsää puurtamista ja että työn kuormittavuus voi olla todella suurta. Lisäksi opinnoista sain mielikuvan, että rikostutkinta olisi monimutkaista ja hankalaa. Nämä mielikuvat kuitenkin osoittautuivat suurimmilta osin vääriksi. Mielestäni rikostutkinta oli mielenkiintoista. Alkuun ajattelin, että työ on hieman monimutkaista, mutta tekemisen kautta kaikki asiat alkoivat selkiytymään.

Koulun opinnosta saa eväitä rikostutkintaan. Mielestäni koulussa opetetaan riittävästi ja laadukkaasti tietojärjestelmien käyttöä, mikä sujuvoitti varsinkin rikostutkintajakson alkua. Oli helpompaa keskittyä muuhun oppimiseen työharjoittelun aikana, kun tietojärjestelmien käyttö oli suhteellisen hyvin hallussa. Koulussa tehtiin muutama kokonaisharjoitus, joissa rikos selvitettiin alusta loppuun asti aina ensipartion toiminnasta esitutkintapöytäkirjan kasaamiseen saakka. Mielestäni harjoituksista sai jonkinlaisen käsityksen siitä, mitä työ tulee olemaan työharjoittelussa. Toivoisin, että kokonaisharjoituksia olisi enemmän, jotta käytännön tekeminen tulisi enemmän tutuksi. Pakkokeinojen opetus on mielestäni opettavaista ja käytännönläheistä opintojen aikana. Opintojen aikana harjoitelimme pakkokeinojen kirjausta poliisin tietojärjestelmiin. Mielestäni siitä oli hyötyä työharjoittelussa, koska varsinkin kenttäjakson aikana pakkokeinokirjauksia tehtiin paljon.

Puheet rikostutkinnan työn kuormittavuudesta pitivät paikkaansa. Juttuja yksittäisellä tutkijalla voi olla paljon, eivätkä jutut lopu, vaikka kuinka tehokkaasti niitä ratkoisi. Sen vuoksi suhtautuminen työhön täytyy olla tietynlainen. Täytyy vain hyväksyä, että juttuja on paljon, vaikka olisi kuinka tehokas. Lisäksi ainakin esikäsittelyssä täytyy osata hallita isoja juttumääriä.

Nyt jälkeempäin tarkasteltuna olisin mieluummin aloittanut työharjoittelun rikostutkinnasta. Rikostutkinnasta aloittaminen olisi tukenut monella tapaa valvonta- ja hälytystehtävien hoitamista. Toki molemmat tukevat toisiaan, mutta itse koen, että rikostutkinnasta työharjoittelun aloittaminen olisi tukenut omaa osaamistani enemmän. Kentällä työskennellessä on hyvä tietää, mitä rikosilmoituksen kirjaamisen jälkeen jutulle tapahtuu tutkijan pöydällä. Useasti asiakkaat kyselevät

jo kentän poliisipartiolta asioiden etenemisestä. Koen, että rikostutkinnan jälkeen osaan kertoa paremmin ja yksityiskohtaisemmin, mitä jutulle tullaan seuraavaksi tekemään.

Koen, että sain esikäsittelyssä hyvän kuvan rikostutkinnasta ja opin paljon rikostutkinnan työharjoittelujakson aikana. Toki paljon opittavaa jäi, mutta se lienee ihan tavallista. Koen, että työharjoittelun tuoman osaamisen ansiosta kykenen työskentelemään rikostutkinnassa valmistuttuani. Opittavaa on kuitenkin vielä paljon. Koska harjoittelujakso on kuitenkin useamman kuukauden pituinen, olisi mielestäni hyödyllistä, että sen aikana pääsisi tutustumaan esimerkiksi kahden tutkintaryhmän työskentelyyn. Esikäsittelyryhmässä eteen tulevat rikosnimikkeet toistavat pitkälti itseään, ja harjoittelijana olisin mielelläni laajentanut osaamistani myös erilaisten rikosnimikkeiden tutkintaan.

6.2 Harjoittelu pienemmän poliisiaseman rikostorjunnassa

Sain harjoittelupaikan pienemmän poliisiaseman alueelta. Itselleni alue ei ollut entuudestaan tuttu, mutta innolla olin menossa kyseiseen paikkaan. Harjoittelu alkoi rikostorjunta ja -tutkintajaksolla, eli kansankielellä tutkinnasta. Aloitin työharjoittelun rikosten esikäsittelyryhmässä, jossa vietin kuuden viikon ajanjakson. Sen jälkeen menin perustutkintaryhmään yhdeksän viikon ajaksi. Tutkinnan jälkeen suoritin muut harjoittelun osat eli liikennesektorin ja valvonnan ja hälytystoiminnan jaksot. Ensimmäinen kosketukseni asiakkaisiin ja poliisintyöhön alkoi siis tutkinnasta työpöydän takaa.

Esikäsittelyyn mennessäni huomasin, että työyhteisössä oli hyvä yhteishenki ja kaikki ottivat minut hyvin vastaan. Ohjaajani vaikutti innokkaalta ohjaamaan, ja olin myös todella tyytyväinen ohjaajaani. Itselleni tuli sellainen olo alusta alkaen, että minun annetaan olla harjoittelijana ja olen oppimassa asioita. Tämä oli helpotus, koska koulussa jonkin verran peloteltiin, että harjoittelijat saattavat saada vanhan juttupinon, jota aletaan purkamaan, ja tuloksia odotetaan paljon. Välttämättä ei pyritä jakamaan monenlaisia juttuja, mitä saa tutkia. Oletin siis, että olen ruuhka-apulaiseksi menossa, mutta yllätyin positiivisesti. Minulta odotettiin kyllä tuloksia, mutta juttuja pyrittiin jakamaan siten, että saan tutkia monipuolisesti eri rikosnimikkeitä, jotta voisin oppia mahdollisimman paljon.

Itse työnteko esikäsittelyssä lähti nopeasti liikkeelle siitä huolimatta, että ensimmäiset viikot tuntuivat, että en osaa tarpeeksi asioita ja uutta asiaa tuli paljon. Tuntui, että koulun oppeja ei oikein voinut hyödyntää. Asiat tehdään esikäsittelyssä ehkä vähän yksinkertaisemmin kuin koulussa opetetaan. Yksi tärkeä osa-alue, mikä koulussa käytiin nopeasti ja mielestäni ehkä puutteellisesti, oli juttujen päätökset. Niitä kuitenkin työssä tarvitsee paljon. Myös rikosilmoitusten arkistointia ja sähköisen pöytäkirjan kokoamista pitäisi harjoitella enemmän jo koulussa. Koulussa tuotettiin yksi valmis sähköinen pöytäkirja ja esikäsittelyssä oletetaan, että osaat tehdä niitä hyvin ensimmäisestä päivästä lähtien.

Koulun opetuksesta minulla kuitenkin jäi paljon hyvää mieleeni. Olin itse aika aktiivinen tunneilla ja pyrin sisäistämään opetetut asiat, mikä varmasti auttoi minua tutkinnassa paljon. Sainkin hyvää palautetta nopeasta oppimisesta. Tietojärjestelmien opetus oli mielestäni hyvää, ja rikosten tunnusmerkistöt ja muu toimintaa tukeva oppiminen on kouluaihana hyvin toteutettu.

Esitutkintaopintojaksolla oli paljon hyvää. Yksi aihe, jota tässä opinnäytetyössä ei ole juuri mainittu, on tekninen tutkinta ja rikospaikkatutkinta. Ne on opinnoissa hyvin toteutettu, ja niistä harjoittelijat saavat myös yleensä hyvää palautetta kenttätyössä. Kuulustelujen psykologiasta ja kuulustelujen luennoista pidin, mutta itse kuulusteluharjoitukset olivat mielestäni hieman vaikeasti toteutettuja. Kuulusteluharjoitukset keskittyivät enemmän oikeuksiin ja velvollisuuksiin, kuin siihen kuulusteluun ja siinä elämiseen. Kuulustelut menivät heti syvään päätyyn strategian ja muun osalta, ehkä olisi joku helpompi peruskuulustelu ensin ja sitten monimutkaisempaan. Kokonaisuudessaan koulun opetus on onnistunut hyvin, ja se antaa hyvät valmiudet tutkintaan. Kaikkea opetusta voi kuitenkin aina tehostaa ja parantaa.

Puhelinkuulustelut ovat yleistyneet, ja esikäsittelyssä käytännössä tehdään näitä koko ajan. Esitutkintalaki kertoo asiasta seuraavaa: *“Jos tutkija katsoo, ettei siitä aiheudu haittaa ja ettei se vaaranna tutkinnan luotettavuutta, asianosainen saa antaa lausumansa asiamiehen välityksellä taikka puhelimitse tai muulla tiedonsiirtovälineellä. Samoin edellytyksin saadaan todistajaa kuulustella puhelimitse tai muulla tiedonsiirtovälineellä. Rikoksesta epäiltyä saadaan kuulustella asiamiehen välityksellä vain, jos asia koskee rikosta, josta ei ole säädetty muuta tai ankarampaa rangaistusta kuin sakko tai kuusi kuukautta vankeutta.”* (ETL 7:1.)

Puhelinkuulustelut ilmeisesti yleistyivät Covid-19 takia, ja sen jälkeen niitä on tehty todella paljon. Puhelinkuulustelu on toisaalta helppo tapa kuulla asianosaisia ja heidät saa helpommin kiinni ja tutkinta nopeutuu. Tähän myös tulee tutkijan tiedostaa, että Rikoslain 15:2§ perätön lausuma viranomaismenettelyssä rangaistuksen edellytyksenä on läsnäolo esitutkinnassa. (RL 39/1889), joten totuudessa pysymisvelvollisuus hieman muuttuu puhelimitse kuultaessa. Tutkijan pitää myös varmistua kuultavan henkilöllisyydestä.

Todistelultaan ja kuulusteluiltaan yksinkertaisten juttujen tutkintaan olisi hyvä koululla perehtyä enemmän, kuten esimerkiksi näpistys ja sen kuulustelut. Esimerkiksi kuulustelukysymyksillä pyritään sitomaan tekijä ja teko rikoksen tunnusmerkistöön eikä pelkästään tekoon. Esimerkiksi epäillyltä kysytään: “Tunnustatko syyllistyneesi näpistykseen?” tai sitten “Tunnustatko syyllistyneesi tässä asiassa näpistykseen pakkaamalla kyseiset tuotteet laukkuusi ja poistumalla kassalinjan ohi maksamatta?”. Jälkimmäisessä tarkastellaan nimenomaan rikoksen tunnusmerkistön täyttymistä, mitä myös syyttäjät arvioi nostaessaan syytettä. Näiden sisäistäminen olisi hyvä oppia jo koulussa ja tajuta, miksi niin tehdään, eikä vaan tehdä sen takia, kun näin kuuluu tehdä.

Koulutuksesta heräsi vielä mieleeni muutama asia kuulusteluista. Koulussa kuulustelut opetetaan kirjaamaan ylös käyttäen vapaata kerrontaa, joka on mielestäni hyvä asia. Tähän kirjaustyylisiin kuuleekin vastalauseita monesti työpaikalla, että henkilö ei puhu tarpeeksi vapaata kerrontaa varten. Tämä nyt ei mielestäni ihan aina pidä paikkaansa, vaan vapaalla kerronnalla kyllä voidaan ihan yhtä lailla kuulustelu kirjata. Tämä vaatii vähän enemmän harjoittelua, mutta minun mielestäni se auttaa ymmärtämään tutkintaa enemmän. Jos sinulla on kuulustelukysymykset valmiina kirjoitettuna etukäteen ja haet niihin vastaukset, saattaa olla, että rajoitat itse kuulustelua enemmän ja asiat eivät mene niin luontevasti.

Koulutukseen lisäisin siis enemmän nopeiden ja helppojen juttujen tutkintatoimia ja niiden läpikäyntiä, esikäsittelyn läpikäyntiä, kirjausten ja kuulustelujen harjoittelua sekä juttujen päättämistä. Sakonkirjoitus poliisin rikosilmoitusjärjestelmällä olisi myös hyvä käydä tarkasti.

Eräs asia mistä olisi myös paljon apua on se, että koululla jokainen opiskelija kirjaisi perusmuotoisista jutuista itselleen mallipohjat, sekä rikosilmoituksesta, kuulusteluista ja pakkokeinokirjauksista. Näitä voisi työelämässä käyttää hyvin apuna. Tein itselleni tällaiset mallipohjat ja käytin niitä usein. Koulutuksessa myös toivoisin enemmän puhelinkuulustelujen läpikäyntiä ja sähköistä pöytäkirjan tekoa.

Suurimpana kehittämiskohteena toivoisin, että tutkinnasta annettaisiin koululla positiivinen kuva. Lähtiessäni harjoitteluun minulla oli mielikuva, että tutkittavia rikosilmoituksia yhdellä tutkijalla on liikaa, työ on tylsää ja lähes yksinomaan kirjaamista. Tutkinnasta annettiin koulussa mielestäni liian monimutkainen kuva, jopa suorastaan inhottava kuva. Tässä mielestäni opettajilla myös mietittävää miten he puhuvat tutkinnasta meille opiskelijoille. Tarkoitin nimenomaan perustutkintaa ja esikäsittelyä, niitä suhteellisen simppeleitä arkipäiväisiä juttuja, jotka opettajille on varmaan tulleet liiankin tutuiksi.

Opiskelijoille kaikki on uutta ja jännittävää, kuten esimerkiksi sen tutun näppärin kuulusteleminen ensimmäistä tai viidettä kertaa. Itse viihdyin hyvin tutkinnassa ja voisin kuvitella työllistyväni sinne. Tutkinnassa kyllä kaikki pärjää arkijärjellä, ja se on mielenkiintoista, jos siihen asennoituu oikein.

Esikäsittelyryhmässä työskentely oli mielestäni hyvä asia, ja jokainen harjoittelija saa sieltä tarvittavaa rutiinia juttujen tekoon ja kuulusteluihin. Siellä juttumäärät ovat isoja, mutta juttujen läpimenoaika tutkijalla on pienempi, joten rutiinia ja toistoa saa kaikkeen.

Perustutkinnasta itselläni on paljon hyvää sanottavaa ja viihdyin siellä hyvin. Tutkittavat rikosilmoitukset itsessään eivät ole sen kummempia tutkia, mutta niiden tutkimiseen käytetään enemmän aikaa ja resursseja kuin esikäsittelyssä. Tutkittavana olevan tapauksen ratkaisemiseen saa käyttää luovuutta ja oikeasti miettiä, miten asiaa lähdetään tutkimaan. Itselleni sattui kohdalle

esimerkiksi tapon yritys, törkeä ryöstö, törkeitä omaisuusrikoksia ja törkeitä varkauksia.

Perustutkinnassa meillä oli aina työvuorolistaan merkitty ulkovuoro, eli tällöin tutkinnasta lähtee partio rikospaikalle, jos kyseinen rikos vaatii tutkinnalta toimia. Ulkovuorot ovat vähän kuin kentänvuoroja, eli tällöin ollaan valmiina ottamaan tutkittavia tapauksia vastaan. Minun kohdallani nämä ulkovuorojen jutut olivat mm: kuolemansyynytutkintaa, rikospaikkatutkintaa ja kotietsintöjä.

Minulla oli hyvä ohjaaja perustutkinnassa. Hänellä oli samankaltaiset työmenetelmät kuin koulussa on opetettu, joten pääsin hyvin mukaan työtahtiin. Aiemmin esikäsittelyssä olleena myös järjestelmien käyttö onnistui. Omasta mielestä sain paljon oppia perustutkinnasta ja koin sen hyödyllisemmäksi kuin, sen että olisin viettänyt koko rikostutkinta osajakson esikäsittelyssä.

Minulla oli hyvät ohjaajat molemmissa yksiköissä ja sain olla harjoittelijana työpaikalla. Juttuja vähän valikoitiin sen mukaan, että niitä olisi monipuolisesti. Varsinaisia tulostavoitteita minulle ei ollut, vaikka juttujen läpimenoja odotettiin. Sain kuitenkin hyvää palautetta tekemästäni työstä. Ohjaajani käyttivät todella paljon aikaa selvittääkseen asioita ja työkäytänteitä minulle, ja useita juttuja tutkittiin yhdessä. Ohjaajat olivat todella motivoituneita ohjaamiseen ja he halusivat nimenomaan opettaa minua tekemään asioita sekä antoivat myös pohtia asioita hyvin.

Mielestäni voisin suoraan hypätä tällä kokemuksella, opetuksella ja saadulla ohjauksella perustutkintaan töihin. Tietenkään en kuvittele kaikkea osaavani, mutta hyvät lähtökohdat sain asioihin, ja varmasti perustutkinnassa oleminen antoi hieman enemmän oppia kuin pelkästään esikäsittelyryhmässä työskentely.

7 VASTAAMINEN KYSELYYN

7.1 Vastausprosentti

Lähetimme kyselyn Forms-lomakkeella niille AMK20223-kurssilaisille, jotka suorittivat harjoittelunsa Sisä-Suomen poliisilaitoksella. Harjoittelijoita oli yhteensä seitsemän. Suoritimme myös itse harjoittelun samassa paikassa, joten kyselyn vastaanotti viisi henkilöä. Emme siis itse vastanneet kyselyyn vaan olemme avanneet omat kokemuksemme laajemmin. Pyysimme vastaukset nopealla aikataululla ja vastausaikaa annettiin vuorokausi. Ensimmäisen vuorokauden aikana kyselyyn vastasivat kaikki viisi henkilöä, eli vastausprosentti oli 100. Vastausprosentti oli todella hyvä. Tähän tietenkin vaikuttaa pieni otanta henkilöitä ja se, että henkilöt olivat omalta kurssiltamme, mikä nostaa vastausprosenttia.

Vastausprosentti 100 ja viisi vastaajaa on hyvä otanta kvalitatiiviseen tutkimukseen, joten tutkimuksesta voidaan saada hyvää ja ajantasaista tietoa. Vastausaika pidettiin lyhyenä, koska Kananen opinnäytetyöoppaan mukaan kysely tavoittaa suurimman osan vastaajista ensimmäisen kahden vuorokauden aikana. (Kananen 2015, 263.)

7.2 Vastausten luotettavuus

Vastausten voidaan olettaa olevan luotettavia, koska kysymykset ovat mielenkiintoisia ja koskettavat ihmisten omia mielipiteitä. Kurssilaisten ollessa meidän tuntemiamme henkilöitä voimme myös olettaa, että he vastaavat rehellisesti kysymyksiin. Vastaajien henkilöllisyys on salattu tuntemattomaksi, mikä alentaa myös kynnystä kirjoittaa rehellisesti. (Kananen 2015.)

Otanta on pieni ja Sisä-Suomen poliisilaitoksen harjoittelijoiden määrä on myös pieni. Se voi osaltaan vaikuttaa siihen, että vastaaja ajattelee henkilöllisyytensä paljastuvan esimerkiksi silloin, jos hän antaa ohjaajalleen negatiivista palautetta, jolloin ei ehkä uskalleta vastata rehellisesti. Saatekirjeessä kuitenkin korostimme, että vastaajaa ei voida tunnistaa eikä vastaajia yksilöidä vastausten perusteella. Luotamme näin ollen vastauksiin, mutta tämä on asia, joka on syytä ottaa huomioon.

Keskimääräinen vastausaika on ollut noin 25 minuuttia, mikä oli enemmän kuin testiversiossa, joka oli 15 minuuttia. Tämän voimme olettaa johtuvan siitä, että vastaaja on oikeasti miettinyt vastauksiaan ja halunnut vastata kyselyyn. Avoimiin kysymyksiin saimme sopivan laajasti vastauksia.

8 KYSELYTULOKSET JA NIIDEN VERTAILU

Kyselyn pohjalta saatua aineistoa verrataan opinnäytetyön tutkimuskysymyksiin sekä Poliisiammattikorkeakoulun opetussuunnitelmaan ja Koulutuksen tila –selvitykseen.

8.1 Kyselyn aloituskysymykset

Kyselyn aloitimme helpoilla kysymyksillä, jotka eivät vaadi sen kummempaa miettimistä ja joilla vastaaja pääsee helposti alkuun. (Kananen 2015.) Alkutietoina kysyimme ohjaajan virkaikää eli sitä, kuinka kauan hän on ollut poliisina. Kysyimme myös, onko ohjaaja käynyt Poliisi AMK-koulutuksen. Kysymysten avulla halusimme tietää, kuinka nopeasti valmistumisen jälkeen ohjaajaksi saattaa joutua. Kysymystä tehdessämme halusimme saada myös selville, vaikuttavatko virkaikä ja koulutus ohjauksen laatuun.

Ennako-olettama oli, että ohjaaja voi olla hyvä millä tahansa kokemuksella. Ennemmin ohjaajan motivoituneisuus työhön vaikuttaa kokemukseen ohjauksen laadusta. Vastaajien ohjaajista 80 % oli käynyt Poliisi AMK-koulutuksen, ja virkaiältään 80 % prosenttia oli ollut työssä vain 1–5 vuotta. Ohjaajista 20 % oli virkaiältään 10+ vuotta. Tästä voidaan tehdä päätelmä, että ohjaajaksi päätyy aika nopeasti valmistuttuaan poliisiksi. Lisäksi Poliisiammattikorkeakoulun koulutuksen tila - selvityksessä todetaan, että koulutustasoltaan opiskelija osaa kattavasti lähtiessään opetetut asiat, koska niitä on koululla paljon käyty. Itse poliisin työssä koulutusten määrä harventuu huomattavasti muutama kertaan vuodessa ja tällöin työ on ainoa, joka opettaa. (Poliisi 2024a.)

Poliisiammattikorkeakoulu korostaa hakuohjeissa, että kaikki henkilön työkokemus ennen poliisin uraa voi olla isoksi avuksi työssä. Kyselyyn vastanneista 60 % oli ehtinyt kerryttää työkokemusta 1–3 vuotta. Lopuilla 40 %:lla vastaajista oli työkokemusta viisi vuotta tai enemmän. Harjoittelun ohjaaja antaa aina harjoittelusta kirjallisen palautteen, ja meidän omissa palautteissamme ohjaajat olivat todenneet, että aiempi työkokemus ja asiakaskohtaukset näkyivät suorittamisessa positiivisesti. Kyselyyn annetuista vastauksista voidaan todeta, että kaikilla vastaajilla on jotain työkokemusta ennen harjoittelua, ja tämän voidaan olettaa myös auttavan esimerkiksi harjoittelusta suoriutumisen osalta. Opinnäytetyö ei ota tähän aiempaan työkokemukseen mitenkään muuten kantaa, mutta se voisi olla hyvä opinnäytetyöaihe tulevaisuudessa.

Harjoittelijat aloittavat rikostutinnan jakson eri vaiheessa harjoittelua. Vastaajista 60 % aloitti harjoittelunsa tutkinnasta ja 40 % kenttäjaksoilta. Molemmissa on varmasti puolensa eli kumpikin tapa toimii varmasti, mutta mitä itse puhuimme kurssilaisten ja ohjaajien kanssa, niin rikostutinnanjakson käyminen ennen kenttäharjoittelua on todella hyvä asia, koska tällöin osaa kentällä ajatella asiaa tutkinnan kannalta ja kirjata rikosilmoituksia laajemmin ja tutkinnan

näkökulmasta. Tämä myös taas mielestämme menee toiseen suuntaan, eli kenttätöiden aloittaneet osaavat ajatella asiaa myös toisesta näkökulmasta. Eli tästä on hankala tehdä johtopäätöksiä mihinkään suuntaan ja tarvitsi enemmän tutkimusta. Nämä ovat vain mielipiteitä eivätkä tutkittua tulosta. Varmaa kuitenkin on, että alkuvaiheessa harjoittelua ja tulevaa poliisin uraa ajatellen kaikesta työkokemuksesta on hyötyä.

Peruskysymysten jälkeen kyselylomakkeen teemat siirtyvät tutkimuskysymyksiä aiheiden alle ja saatuja vastauksia vertaillaan opinnäytetyön tutkimuskysymyksiin.

8.2 Tutkimuskysymykset

Kyselytutkimukseen osallistuneiden kokemukset rikostutkinnan opetuksen laadusta.

Pääosa vastaajista on sitä mieltä, että koulun opetus on hyvä ja antaa hyvät pohjataidot harjoitteluun lähtemiseen ja siellä pärjäämiseen.

Yhtenä kysymyksenä oli, kuinka hyvin koulun opetus vastaa käytännön työtä. Vastausasteikko oli 1—10 liukuasteikolla, joista 1 tarkoitti ei juurikaan ja 10 erittäin hyvin. Vastaajista 40 % vastasi keskiarvon alapuolelle, ja loput 60 % asteikolle 6—8. Osittain koimme myös itse, että koulun opetus oli välillä liian monimutkaista ja perusasioiden tekemistä ei välttämättä rikostutkinnan opetuksessa korosteta niin paljoa.

Suurin selittävä syy tälle lienee avointen vastausten kohdalta myös saadut arkistointi ja tutkinnan päätökset, joiden rooli on iso tutkinnassa. Näiden opetus koulussa oli aika nopeaa. Eräässä vastauksessa vastattiin seuraavasti: *“Kaikkea ei tarvitsisi mielestäni tehdä niin monimutkaisesti ja ylisyvällisesti. Koulutuksessa pitäisi tehdä useampia ”alusta loppuun harjoituksia” vaikka näppäreistä tai muista vastaavista, tutkinnan päättämiseen asti.”*

Tätä samaa tunnetta koimme myös, kun tutkimme harjoittelussa helpompia tapauksia, joissa ollaan aika suoraviivaisia kaiken suhteen. Ei välttämättä kuitenkaan ole huono asia, että koulussa opetetaan myös tutkimaan monimutkaisempia juttuja ja kuulustelutaktiikoita, koska harjoittelija ei näitä välttämättä työssään vielä pääse tutkimaan ja kokeilemaan. Työllistyttyään muualle kuin esikäsittelyyn valmistumisen jälkeen poliisilla on kuitenkin kosketuspintaa monimutkaisempiinkin juttuihin ja pystyy niitä myös opintojen perusteella tutkimaan.

Vastaajista osa oli sitä mieltä, että koulusta saatu rikosoikeudellinen opetus (poliisitoiminnan oikeudellinen perusta) on ollut erittäin hyvää ja antanut erittäin hyvät valmiudet niin tunnusmerkistöihin kuin oikeudenmukaisen rikosprosessin toteuttamiseenkin. Sen sijaan esitutkinnan opintojaksot eivät välttämättä ole antaneet muutaman vastaajan mielestä parhaita mahdollisia valmiuksia. Kuulustelujen opetus koulussa sai kuulustelut paikoittain kuulostamaan

vaikeammalta ja raskaammalta tilanteelta kuin ne ovatkaan. Vastaajien toive oli, että kuulusteluja yksinkertaisiin asioihin voisi harjoitella matalalla kynnyksellä esimerkiksi pienryhmissä.

Harjoittelun alussa osa vastaajista koki, että eniten kehitettävää oli nimenomaan tutkinnan prosesseissa eli siinä, mitä jutulle tehdään heti alkuun, sen jälkeen ja miten juttu viedään päätökseen. Vastaajien mielestä olisi tärkeää, että koulussa olisi useampi harjoitus, joissa ajetaan keikka ja tutkitaan juttu loppuun. Tällä hetkellä ne ovat vähän irrallisia kokonaisuuksia. Yksi vastaajista ehdottaa harjoitusten rikosnimikkeiksi esimerkiksi näpistystä, varkautta, rattijuopumusta tai kulkuneuvon kuljettamista oikeudetta. Samana harjoituspäivänä voisi tulla myös tutkittavaksi juttuja sähköisesti / palvelupäivystyksen kautta (esim. kunnianloukkaus, yksityiselämää loukkaavan tiedon levitys). Näistä osa voisi edetä pöytäkirjaksi, osa keskeytykseen ja miksei jokin vaikka rajoitukseen. Tällöin saataisiin aika kattava kuva tutkinnasta ja siitä, mitä se käytännössä on. Rikostorjuntaa tukevia opintoja koulussa on paljon, mutta vastaajat kokivat opetusmäärän kuitenkin aika vähäiseksi sekä toivoivat vapaasti valittaviin opintoihin tutkintaa auttavia kursseja.

Rikostutkinnan harjoittelujakson oppimisen/ohjaamisen laatu ja sen antamat valmiudet toimia rikostutkinnassa suoraan valmistumisen jälkeen

Vastaajista 80 % oli sitä mieltä, että heille esiteltiin työyhteisö ja sen tavat (esimerkiksi palaverit, tauot) hyvin tai erittäin hyvin. 20 % vastaajista vastasi kysymykseen “melko hyvin”. Koimme tärkeäksi kysyä tämän kysymyksen, koska työyhteisö on tärkeä osa työharjoittelua. Suurin osa vastaajista oli ollut tyytyväisiä työyhteisön ja sen tapojen esittelyyn. Kysyimme, kuinka hyvin harjoittelija otettiin työyhteisössä vastaan. Kaikki vastaajat olivat sitä mieltä, että heidät otettiin työyhteisöön mukaan hyvin tai erittäin hyvin.

Kaikki vastaajat olivat sitä mieltä, että heidät perehdytettiin työtehtäviin ja työnteon käytänteisiin tarpeeksi hyvin. Kysyimme, mihin olisi kaivattu enemmän perehdytystä. Vastaajien mielestä perehdytys oli tarpeeksi sen kannalta, että tehtävistä pystyi selviämään ja työssä pääsi hyvin alkuun. Osan mielestä perehdytys olisi kuitenkin voinut olla kattavampaa. Yksi vastaajista oli esimerkiksi sitä mieltä, että kuulusteluiden seuraaminen ennen ensimmäistä omaa kuulustelua olisi ollut hyvä. Myös esitutkintapöytäkirjan laadintaa ja siihen liittyviä yksityiskohtia olisi ollut hyvä käydä tarkemmin läpi.

Useammassa vastauksessa toistui toive, että ohjaajalla olisi ehkä hyvä olla jonkinlainen lista perehdytettävistä asioista, joita harjoittelun alussa käytäisiin läpi. Aika usein oppiminen tapahtui siten, että työssä tuli vastaan asia, jota ei osannut tehdä, minkä jälkeen kysyttiin neuvoa. Yksi vastaajista oli jäänyt harjoittelun jälkeen miettimään, paljonko hänelle jäi asioita, jotka eivät tulleet kertaakaan vastaan harjoittelussa ja joita ei siten oppinut tekemään. Lisää perehdytystä toivottiin

juttujen keskeytyksiin, rajoittamiseen sekä päättämiseen. Juttumäärän hallintaan ja priorisointiin toivottiin myös lisää perehdytystä.

Pyysimme vastaajia arvioimaan saamaansa palautetta rikostutkinnan jakson aikana. Kysyimme, saivatko vastaajat tarpeeksi palautetta, missä vaiheessa sitä annettiin ja keneltä he palautetta saivat. Kysyimme myös, keneltä vastaajat olisivat halunneet saada palautetta.

Kaikki vastaajat saivat palautetta työharjoittelun aikana. Osa oli saanut palautetta työharjoittelun ohjaajalta sekä tutkinnanjohtajalta. Osa ei ollut saanut palautetta ollenkaan tutkinnanjohtajalta. Yksi vastaajista olisi kaivannut rikostutkinnan jakson alkuun palautteen: *“Rikostorjunnan jakson alkuvaiheessa (n. 1 kk kohdalla) olisi ehkä hyvä käydä läpi, miten työt sujuvat ja minkälaisia odotuksia työharjoittelijalle on. Sain palautetta harjoittelun aikana ryhmän vetäjältä ja tutkinnanjohtajalta. Loppuvaiheessa sain harjoitteluohjaajalta palautetta, ja tulkitsin muuten hänen suhtautumisensa harjoittelun aikana siten, että hyvin menee.”*

Vastaajat olivat saaneet palautetta vahvuuksistaan sekä kehittymiskohteistaan. Etenkin rikostutkinnan jakson alussa vastaajat olisivat kaivanneet enemmän palautetta esimerkiksi vastaajien tekemien esitutkintapöytäkirjojen sekä rikosilmoitusten laadusta. Vastausten perusteella vastaajat kaipaisivat enemmän palautetta. Kaksi vastaajista oli saanut palautetta vasta rikostutkinnan jakson lopussa.

“Olisin ehkä kaivannut enemmän palautetta juuri esimerkiksi kuulustelupöytäkirjojen, rikosilmoitusten ja esitutkintapöytäkirjojen laadusta, toisaalta olisi pitänyt itse sitä pyytää useammin.”

Suurin osa vastaajista oli sitä mieltä, että pystyy hakemaan valmistumisen jälkeen vanhemman rikoskonstaapelin virkaa tutkinnasta. Vastaajista neljä oli täysin sitä mieltä, että kokee pärjäävänsä tutkinnassa valmistumisen jälkeen ja yksi oli samaa mieltä tästä. Poliisiammattikorkeakoulun opetussuunnitelman ja työharjoittelun päätavoitteena tämä onkin ehkä tärkeintä. Voidaan todeta, että Poliisiammattikorkeakoulun opetus ja työharjoittelu yhdessä opettavat tarpeelliset työelämän taidot ja käytänteet.

Kokivatko opiskelijat, että rikostutkinnan harjoittelujakson ohjaaja ohjasi oikeasti ja oli motivoitunut?

Pyysimme vastaajia arvioimaan saamaansa ohjausta rikostutkinnassa. Kaikki vastaajat olivat sitä mieltä, että heidän saamansa ohjaus rikostutkinnassa oli hyvää tai jopa ensiluokkaista. Vastaajat olivat tyytyväisiä ohjaajan omistautumiseen ohjaamisessa. Suurin osa vastaajista oli sitä mieltä, että ohjaaja oli reilu ja kysyi myös kuulumisia. Vastauksissa toistuu ohjaajan motivaatio ja suurin

osa vastaajista koki ohjaajan motivaation hyväksi tai erittäin hyväksi. Ohjaajan hyvän motivaation koettiin madaltaneen kynnystä kysyä ohjaajalta apua mieltä askarruttavissa asioissa.

Kysyimme, monessako kuulustelussa ohjaaja oli läsnä ja kävikö harjoittelija oppimistarkoituksessa seuraamassa kuulusteluja esimerkiksi kuulustelutodistajana. Kaikkien vastaajien ohjaaja oli ainakin yhdessä kuulustelussa läsnä. Osalla ohjaaja oli vain yhden kuulustelun harjoittelijan mukana kuulustelussa. Osa vastaajista oli ohjaajan kanssa samassa huoneessa ja sai ohjaajalta puhelinkuulusteluihin vinkkejä. Kaksi vastaajista ei ollut kuulustelutodistajan roolissa yhtään kertaa oppimistarkoituksessa. Kolme vastaajista oli yhden tai useamman kerran oppimistarkoituksessa kuulustelutodistajana.

“Saamani ohjaus oli ensiluokkaista. Ohjaajani oli tehtävään motivoitunut ja itse hakeutunut. Myös suhteellisen nuori virkaikä luultavasti vaikutti siihen, että hän kykeni ymmärtämään harjoittelijan tarpeita. En keksinyt mitään mitä olisin ohjauksessa muuttanut. Myös esihenkilöni ohjasi minua tilanteiden vaativalla tavalla.”

Vastaako koulusta/mediasta saatu kuva rikostutkinnasta todellista käytännön työtä tutkinnassa?

Kysymys on myös opinnäytetyön aihe ja lähtökohtaisesti tämän kysymyksen takia halusimme opinnäytetyötä alkaa toteuttamaan. Melkein jokaisen vastaajan mielestä käsitys rikostorjunnasta on muuttunut koulun aikana ja enemmän vielä harjoittelun aikana. Kysymykseen vastattiin avoimilla vastauksilla ja lähtökohtaisesti rikostorjunnan harjoittelujakso on muuttanut käsityksiä negatiivisesta positiiviseen suuntaan.

Osa vastaajista sanoi, että alkuun vierasti ajatusta tutkinnasta joko ennen koulua tai koulun jälkeen. Harjoittelujaksolla käsitys on muuttunut positiivisesti ja nämä vastaajat hakevatkin paikkaa tutkinnasta nyt. Tutkittavien rikosilmoitusten suuri määrä yksittäisellä tutkijalla on ollut puheenaiheena koulussa sekä mediassa, ja tämä tuli ilmi myös vastauksissa. Käytännöntyö on osoittanut, millaista rikostutkijan työ oikeasti on, ja juttupaine luo raamit työsuoritukselle, jolloin koulun oppeja ei voida täydessä laajuudessa soveltaa. Itsekin koimme, että tutkinta oli oikeasti mielenkiintoista ja siitä saatetaan antaa huono kuva koulussa tai mediassa, vaikkakin kiire ja loputon työpino voivat tuntua ylikuormittavalta.

Vapaassa sanassa saimme todella hyvän palautteen liittyen opetukseen ja rikostutkintaan, jonka halusimme kokonaisuudessaan julkaista. Olemme itsekin pohtineet samoja asioita aiemmin opinnäytetyössä:

“Olen kouluun hakeutuessani ollut kiinnostunut nimenomaan tutkinnasta. Koulun aikana ihmettelin suuresti joidenkin opettajien tai luennoitsijoiden asennetta siitä, että tutkinta on kauheaa. Avoimesti esimerkiksi ihmeteltiin sitä, kuinka moni kurssiltamme oli kiinnostunut tutkinnasta. Ymmärrän kyllä, että henkilökohtaisesti joku voi tuntea, että tutkinta ei ole hänen juttunsa, mutta ehkäpä luennoitsijan roolissa kannattaisi miettiä sitä, minkälaisen kuvan asioista antaa. Tutkinnassa on kiirettä ja kova juttupaine, mutta ylenpalttinen kiireestä puhuminen on kyllä turhaa. Tavoitteena voisi vaikka olla, että emme opiskelijoina olisi stressaantuneita työstä, jota emme ole vielä tehneet päivääkään. Rikostutkinta on vastannut sitä kuvaa, joka minulla tutkinnasta oli ennen koulua. Koulussa annettua kuvaa tutkinta taas ei mielestäni vastaa.”

Minkälaisessa osaamisessa on ollut puutteita harjoittelun alussa?

Vastaajien mielestä osaamisessa puutteita on varsinkin ollut sähköisen pöytäkirjan tuottamisessa ja sen valmiiksi saattamisessa. Tämän jälkeen pöytäkirja vielä tuotetaan arkistointikelpoiseen muotoon ja tutkinta päätetään. Kaikki edellä mainitut asiat vastaajat nostivat esille vastauksissaan. Osa olisi myös toivonut esitutkintapöytäkirjan salauksiin lisää opetusta ja kokivat tämän puutteena harjoittelun alkaessa.

Puutteita osaamisessa koetaan käytännön asioiden hoitamisessa ja perusasioiden hallitsemisessa. Käytännön asioilla tarkoitetaan esimerkiksi tapausten arkistointia ja esitutkintapöytäkirjan salauksia. Perusasiat työyhteisössä toimimiseen, perusmuotoisten rikosten tutkimiseen ja niiden läpikäymiseen alusta loppuun.

Muutama vastaaja myös sivusi pakkokeinojen käyttöä ja pakkokeinopöytäkirjojen tekemistä, vaikka nämä saivatkin opetuksen osalta kehuja vastaajilta.

8.3 Koulutuksen tila -selvitys 2024

Koulutuksen tila

Poliisihallitus pyysi keväällä 2023 Haus-kehittämiskeskus Oy:tä arviomaan poliisin koulutusjärjestelmää, valintakoeprosessia sekä sitä, miten hyvin koulutusjärjestelmä tuottaa työelämään tarvittavaa osaamista. Selvitys on valmistunut 29.2.2024. Poliisikoulutuksen tila – selvitys on luettavissa poliisin internetsivuilta julkaisuna. Selvityksessä on käytetty lähteenä poliisin strategiaa sekä myös viitattu Poliisihallituksen ja Poliisiammattikorkeakoulun väliseen tulossopimukseen, jonka yhtenä tavoitteena on rikostorjunnan osaamisen ja opetuksen kehittäminen. (Poliisi 2024a.)

Selvityksen mukaan rikostutkinnan osaamisessa on paljon kehitettävää. Erityisesti rikostutkinnan toimintaympäristö on muuttunut. Kyberosaaminen on tullut vahvasti toimintaympäristöön mukaan.

Melkein jokaiseen rikostutkintaan liittyy jotenkin tietotekniikka. Tietoteknisten valmiuksien opettamisella ja järjestelmien hallinnalla on iso merkitys poliisin ammattitaidossa. Näiden hallintaa tarvitaan tutkintatoimissa entistä enemmän. (Poliisi 2024a.)

Selvityksen mukaan poliisin koulutus on työelämää vastaavaa ja rikostutkinnan kehittäminen on otettu huomioon jo aiemmin Poliisihallituksen ja Polamkin tulossopimuksessa. Rikostorjunnan osaamisessa mainitaan myös perustason osaamisessa puutteita ja juttujen käsitteleminen yhden kosketuksen periaatteella vaatii tutkijalta perehdyttämistä. Selvityksessä isoksi osaksi kehityskohdetta rikostorjunnassa onkin mainittu perehdyttäminen ja koulutus. (Poliisi 2024a, 19.)

Vertailu saadun aineiston perusteella

Kyselyn perusteella annetut vastaukset tukevat hyvin kyseistä selvitystä. Suurin osa vastaajista oli sitä mieltä, että koulutus vastaa suurimmilta osin työelämää, mutta nosti huomioon rikostorjunnan opetuksen ja kehittämisen. Kyselyyn vastanneet mainitsivat puutteina perustason osaamisen ja juuri perustason juttujen käsittelemisen alusta loppuun saakka. Perustason jutuilla vastaajat tarkoittivat esimerkiksi näpistystä, varkautta ja kulkuneuvon kuljettamista oikeudetta. Vahvistusta näiden juttujen käsittelyyn toivottiin koulutukselta lisää melkein jokaisen vastaajan osalta. Harjoittelussa kuitenkin käydään läpi edellä mainittuja rikosnimikkeitä. Kaikilla vastaajilla tutkinta kyseisten rikosnimikkeiden äärellä on lähtenyt sujumaan niin hyvin, että he kokevat olevansa valmiita työllistymään tutkintaan valmistumisen jälkeen.

Tietoteknisten valmiuksien kouluttamisen ja toimintakentän muuttumisen myös vastaajat nostivat esille koulun opetuksesta. Tietojärjestelmien opetus koetaan kuitenkin vastauksien perusteella hyväksi. Järjestelmien määrä on suuri, joten kaikkea ei voida koulussa opettaa täysin.

Ohjaamiseen ja perehdyttämiseen harjoittelussa vastaajat toivoivat ohjaajalle enemmän resursseja ja aikaa oikeasti ohjata harjoittelijaa. Tämä olisi vastaajien mielestä myös hyvä sijoitus laitokselle, koska hyvin perehdytetty ja koulutettu opiskelija on valmis työntekoon valmistuttuaan. Perehdytys tällä hetkellä on kuitenkin vastaajien mielestä hyvällä tasolla. Vastausten perusteella ohjaajat ovat olleet motivoituneita perehdyttämiseen. Ohjaajille kuitenkin olisi hyvä olla jokin perehdyttämislista tai valmis kaavio kaikista asioista, mitä harjoittelijalle tulisi kertoa. Informaatiota tulee todella paljon ja tietyt tärkeätkin asiat käydään läpi vasta, jos sellainen kohdalle sattuu.

Perehdyttäminen ja koulutus siis vaativat kehittämistä sekä meidän saamiemme aineistojen pohjalta että selvityksen mukaan. Koulutus yhdessä harjoittelun kanssa muodostaa vastaajien mielestä silti hyvän kokonaisuuden.

8.4 Poliisiammattikorkeakoulun opetussuunnitelman vertailu

Kyselyn vastauksia vertaillaan lyhyesti vastauksia opetussuunnitelmaan, joka on aiemmin teoriaosuudessa esitelty.

Keskimääräisesti vastaajat sanoivat, että koulun rikostutkinnan opetus yhdessä harjoittelun kanssa on hyvin toteutettu ja sieltä saa hyvät valmiudet työelämään. Opetussuunnitelmassa hyvää ovat myös lakiopinnot ja rikosten tunnusmerkistöt, jotka opiskelijat lähtökohtaisesti osaavat harjoittelupalautteiden ja vastaajien mielestä hyvin. Opinnäytetyössä niitä ei erikseen avattu teoriaosuuteen, koska ovat oma kokonaisuutensa Poliisitoimen oikeudellinen perusta - kurssikokonaisuudessa (Poliisiammattikorkeakoulu 2024a). Lakiopintojen toteutusta kuitenkin useampi vastaaja kehuu. Lain ja tunnusmerkistöjen osaamista tarvitaan käytännössä kaikessa poliisityössä, joten niiden osaaminen on hyödyksi.

Käytännön asioiden ja perusjuttujen opetusta oli kyselyssämme toivottu lisää, eli suoritettaisiin alusta loppuun käytännönläheisesti useampia rikosnimikkeitä harjoituksissa. Tutkija tekisi jutun alusta loppuun, kuten harjoittelussa ensimmäisenä päivänä jo joutuu tekemään. Esitutkintaopintojaksokokonaisuus opetuksessa on aika pieni osa kuitenkin koulutuksesta, vaikka työssä se on todella laaja. Tämän yksi vastaaja nosti esille.

Poliisiammattikorkeakoulun tarjoamaa pakkokeinojen opetusta keuhuttiin ja koettiin, että siitä saadaan kattava paketti. Harjoittelussa pakkokeinojen käyttäminen ja niiden kirjaaminen jää vähälle, jos tutkija viettää koko harjoittelun vain esikäsittelyssä.

Opetussuunnitelmaan ehdotuksena harjoittelun osalta ehdotettiin, voisiko rikostutkinnan osajakson jakaa opetussuunnitelman osalta esimerkiksi esikäsittelyyn ja perustutkintaan. Tällöin harjoittelija saisi isomman tietoperustan ja kokemuksen vaativammastakin tutkinnasta. Joissakin laitoksissa tämä toteutuu automaattisesti. Harjoittelua kuitenkin keuhuttiin, ja se koettiin tärkeimmäksi asiaksi koulussa.

Järjestelmät on opetettu koulussa hyvin, mutta poliisin työssä järjestelmiä on paljon, ja kaikkia järjestelmiä ei ole oikeastaan mahdollista tai edes järkevää koulussa opettaa.

9 POHDINTA

Kokonaisuutena opinnäytetyöprojektia tarkastellen se onnistui hyvin. Vastaajaryhmän nopea rajaaminen Sisä-Suomen poliisilaitoksen harjoittelijoihin onnistui hyvin, ja vastaajat vastasivat kattavasti kysymyksiin. Otanta suoritettuna koko kurssille eli 55 henkilölle olisi ollut kattavampi vastausten osalta, mutta myös ehkä avointen kysymysten määrän analysoiminen olisi koitunut todella työlääksi. 55 henkilön otannalla kysymysten määrää olisi pitänyt supistaa ehkä vielä entisestään.

Ajattelimme itse, että vastaajat eivät ehkä paneudu vastaamiseen kovin hyvin ja että he vastaisivat kysymyksiin suppeasti. Vastausten laajuus kuitenkin yllätti meidät positiivisesti.

Kyselytutkimuksella saadut vastaukset oli asiallisesti kirjoitettu, ja niistä huomasi vastaajien perehtyneen vastauksiin. Vastauksista oli nähtävissä, että suurin osa Sisä-Suomessa olleista harjoittelijoista oli kokenut samankaltaisia haasteita harjoittelussa ja opetuksessa. Vastausten yhteneväisyys haasteiden ja kehityskohteiden osalta tuo opinnäytetyön tuloksille luotettavuutta (Kananen 2015.)

Vastauksissa näkyi, että harjoittelijoilla oli positiiviset kokemukset opetuksesta, harjoittelusta ja etenkin ohjaajista. Tietenkin isommalla otannalla hajontaa olisi voinut olla enemmän. Pääsääntöisesti vastaajat olivat tyytyväisiä ohjaajiin, mutta ohjaajilta toivottiin enemmän aikaa harjoittelijan kanssa.

Usein aikataulu Polamkin opinnäytetöissä on melko tiukka, koska suurin osa opiskelijoista alkaa kirjoittamaan opinnäytetyötä harjoittelun aikana, ja harjoittelun loputtua aikaa ensimmäiseen mahdolliseen valmistumispäivään on muutama kuukausi. Opinnäytetyön tutkimusluvan saaminen koululta saattaa kestää kuukausia, joten se tulisi hakea varalta melkein heti, kun aiheen tietää. Meidän työmme kohdalla tutkimusluvan saaminen Polamkista kesti melkein 1,5 kuukautta. Laitoksilta luvan saattaa saada muutamassa päivässä. Olisimme voineet siis hakea lupaa muutaman kuukauden aikaisemmin. Suuremmalla otannalla tehty kysely olisi teettänyt myös paljon lisätyötä, joten etukäteen suunnittelemamme aikataulu olisi ollut haasteellinen.

Jälkikäteen ajateltuna Sisä-Suomen poliisilaitoksessa harjoittelun suorittaneet kurssilaiset olivat hyvä karsinta opinnäytetyölle. Opinnäytetyössä aihepiiri kannattaa pitää suppeana, jotta se ei lähde liikaa paisumaan. Opinnäytetyötä voisi hyvin jatkaa koko kurssin laajuiseksi kyselyksi tai samaa aihetta laajentaa peilaamaan juuri aiemman työelämän vaikutuksia harjoittelun haastavuuteen.

Vastausten perusteella voimme todeta suurimman osan vastaajista olleen tyytyväisiä nimenomaan koulutukseen kokonaisuutena, johon kuuluvat siis opetus ja harjoittelujakso. Harjoittelu onkin

tärkein mahdollisuus tulevalle polisille kartuttaa osaamistaan ja saada itsensä mahdolliseen avautuvaan virkaan kiinni.

Opetukseen löydettiin opinnäytetyöllä kehitysideoita, joista suurimpina nousi käytännön työn merkitys opetuksessa, perusasioiden hallitseminen (helpompien rikosten tutkinta alusta loppuun ja päätökset), järjestelmien hallinta sekä positiivisemmän kuvan antaminen tutkinnasta koululla. Opettajien tulisi muistaa, että harjoittelijalle kaikki on uutta, ja innostavalla asenteella tutkinta voi olla todella antoisaa.

Harjoitteluun löydettiin vastausten perusteella kehitettävää seuraavanlaisesti: Harjoittelijan pitäisi saada olla harjoittelijan roolissa eli tutkia monenlaisia rikosnimikkeitä. Hänelle pitäisi varata enemmän aikaa juttujen tekemiseen. Vastaajat kokivat olevansa resurssina työpaikalla, mikä voi vähentää oppimista erilaisista jutuista mutta toisaalta kerryttää nopeasti ammattitaitoa. Tuloksia harjoittelijalta saa ja pitää odottaa. Ohjaajalle pitäisi mahdollistaa resurssia ohjata harjoittelijaa oikeasti ja tämä ohjaukseen käytetty aika pitäisi nähdä investointina tulevaisuuteen. Ohjaajalle olisi hyvä koostaa muistilista perehdytettävistä asioista, jotta ne eivät unohdu. Informaatiota tulee todella paljon.

Harjoittelijalla olisi vastaajien ja tekijöiden mielestä myös hyvä olla mahdollisuus vieraillla eri tutkintaryhmissä, koska tällöin oppia kertyy myös isompien kokonaisuuksien tutkinnasta, ja työelämään siirryttäessä ei joutuisi uudestaan opettelemaan asioita alusta.

Harjoittelussa ja opetuksessa nähtiin siis paljon hyvää, ja uuden opetussuunnitelman myötä on myös reagoitu tiettyihin puutteisiin. Tässäkin opinnäytetyössä usein mainitut sähköiset esitutkintapöytäkirjat ovat koululla nyt käytäntö, mikä on hyvä asia.

Koska käytettävissä olevat resurssit ovat pienet, niiden käyttäminen järkevästi tarkoittaa sitä, että kaikkea ei voida koulussa opettaa. Kaikkea ei välttämättä ole myöskään järkevää sisällyttää koulun oppitunneille, koska harjoittelu myös on oppimiskokemus. Tutkintajaksolla harjoittelussa opiskelija oppii joka tapauksessa paljon uusia asioita senkin kustannuksella, että hän voi kokea epävarmuutta ja ahdistusta, ettei jotakin asiaa ole koulussa opetettu ollenkaan. Opiskelijalla voi olla tunne, että töissä se pitäisi osata ensimmäisestä päivästä alkaen. Harjoittelija on kuitenkin ensisijaisesti opiskelija, ja kaikki kuitenkin oppivat eteen tulevat asiat. Onkin mielestämme järkevää, että tietyt asiat jätetään harjoitteluun opittaviksi. Koulussa niiden opettaminen saattaisi kestää suhteettoman kauan verrattuna siihen, että harjoittelussa toistoja jokaiseen asiaan tulee nopeasti ja paljon. Harjoittelijalla on kuitenkin tietynlainen paine onnistua tehtävistään hyvin, joten samaa virhettä tuskin toistaa kahdesti.

Opetuksen ja harjoittelun hyvät puolet tiivistettynä: Ohjaajat ovat pääsääntöisesti motivoituneita ja auttavaisia, ja työyhteisöön pääsee hyvin sisälle. Harjoittelu opettaa paljon käytännön työstä. Opetuksessa lakiopinnot ja sivuopinnot ovat tukeneet hyvin harjoittelua, ja koulun tietojärjestelmäopetus on koettu hyväksi. Poliisiammattikorkeakoulun tarjoama opetus on hyvä kokonaisuus, joka tarjoaa ymmärryksen perusasioista. Valmistuttuaan vastaajat kokevat olevansa valmiita aloittamaan urapolkunsa vanhempina konstaapeleina.

Olemme tyytyväisiä harjoitteluun, opetukseen sekä opinnäytetyömme aiheeseen. Tiedostamme, että poliisin ammatti on niin moninainen kokonaisuus, että sen oppimiseen tulemme käyttämään koko virkauramme ja käytännössä valmis poliisi on se, joka siirtyy eläkkeelle.

Loppuun haluamme jakaa vielä yhden vastauksen, mikä voi osittain selittää myös kenttätyön suosiota verrattuna tutkintaan:

“Rikostutkinta olisi mielenkiintoista, mutta työmäärä siellä on selvästi isompi kuin esimerkiksi kentällä, jossa heittää työpäivän jälkeen haalarit naulaan. Tutkinnassa se sama juttupino odottaa huomennakin.”

LÄHTEET

Ahlfors, B. & Heininen, E. 2020: Kokemuksia ammatillista osaamista edistävän harjoittelun sisällöstä ja kestosta. Poliisiammattikorkeakoulu, Tampere. Luettavissa: https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/352728/ON_Ahlfors_Heininen.pdf?sequence=2&isAllowed=y Luettu 12.6.2024.

Aulakoski, H. & Lapinlampi, M. 2022: Poliisiopiskelijoiden odotuksia ja kokemuksia työharjoittelusta. AMK-tutkinnon opinnäyte. Poliisiammattikorkeakoulu, Tampere. Luettavissa: https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/753803/ON_Lapinlampi_Aulakoski.pdf?sequence=2&isAllowed=y Luettu 12.6.2024.

Esitutkintalaki 805/2011. Luettavissa : <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2011/20110872>. Luettu 17.11.2024.

Kallinen, Timo & Kinnunen, Taina 2021. Laadullisen tutkimuksen verkkokäsikirja. Luettavissa: <https://www.fsd.tuni.fi/fi/palvelut/menetelmaopetus/> Luettu 29.9.2024.

Kananen, Jorma 2011: Kvantti - Kvantitatiivinen tutkimus alusta loppuun. Jyväskylä, Jyväskylän ammattikorkeakoulun julkaisuja. Viitattu 30.9.2024

Kananen, Jorma 2015. Opinnäytetyön kirjoittajan opas: näin kirjoitan opinnäytetyön tai pro gradun alusta loppuun. Jyväskylän ammattikorkeakoulun julkaisuja. Jyväskylä: Jyväskylän ammattikorkeakoulu. Viitattu 30.9.2024.

Kanniainen, M., Nylund, J & Kupias, P 2017: Mentoroinnin työkirja, Luettavissa: https://blogs.helsinki.fi/mentorointi/files/2014/08/Mentoroinnin-tyokirja_A4.pdf. Luettu 20.11.2024

Korander, T. 2021: Tutkijat Poliisissa. Teoksessa Vesterbacka (toim.) 2024: Kun isolla kengällä astuu, jää iso jälki. Kahdeksantoista näkökulmaa poliisintyöhön. 6., uudistettu laitos. Tampere, Poliisiammattikorkeakoulu., 170-190. Viitattu 16.11.2024

KUVA 1. Poliisiammattikorkeakoulun opetussuunnitelma. Luettavissa: <https://polamk.fi/documents/25254699/37709942/Poliisi-amk-opetussuunnitelma.pdf/>) Luettu 7.11.2024.

KUVA 2 . Mentoroinnin keskeiset tekijät. Luettavissa: https://blogs.helsinki.fi/mentorointi/files/2014/08/Mentoroinnin-tyokirja_A4.pdf. Luettu 20.11.2024

Oikeuslaitoksen verkkosivut: Pakkokeinot 2021. Luettavissa: <https://oikeus.fi/tuomioistuimet/fi/index/asiat/rikosasiat/pakkokeinot.html>. Luettu 19.11.2024.

Pakkokeinolaki 806/2011. Luettavissa : <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2011/20110806>. Luettu 17.11.2024.

Poliisiammattikorkeakoulu 2024a. Hae koulutukseen. Luettavissa www.polamk.fi Luettu 7.11.2024.

Poliisiammattikorkeakoulu 2024b. AMK-tutkinto (180 op), Opetussuunnitelma lukuvuodet 2024-2026. Luettavissa: <https://polamk.fi/documents/25254699/37709942/Poliisi-amk-opetussuunnitelma.pdf/>) Luettu 7.11.2024.

Poliisi 2024a. Poliisikoulutuksen tila selvitys. Luettavissa: <https://poliisi.fi/-/poliisikoulutuksen-tila-selvitys-on-valmistunut>. Luettu 20.10.2024.

Poliisi 2024b. Poliisin strategia. Luettavissa: <https://poliisi.fi/poliisin-strategia>. Luettu 16.7.2024.

Poliisi 2024c. Rikoksen tutkinta. Luettavissa: <https://poliisi.fi/rikoksen-tutkinta>. Luettu 20.10.2024.

Poliisi 2024d Näin haet tutkimuslupaa Luettavissa: <https://poliisi.fi/nain-haet-tutkimuslupaa>. Luettu 19.11.2024.

Poliisi 2023. Rikosten esikäsittelytoiminta poliisissa. Luettavissa: <https://poliisi.fi/documents/25235045/138938434/POL-2023-37804,+19.12.2023,+Rikosten+esika%CC%88sittelytoiminta+poliisissa.pdf/f71fa585-07f8-a726-f992-f9bb89f0b8cb/POL-2023-37804,+19.12.2023,+Rikosten+esika%CC%88sittelytoiminta+poliisissa.pdf?t=1703840352712>. Luettu 10.10.2024.

Poliisi 2020. Oletko joskus miettinyt, mitä rikostutkijat tekevät työpäivänsä aikana? Katsottavissa: <https://www.facebook.com/watch/?v=311062503553985>. Katsottu 29.10.2024.

Poliisilaki 872/2011. Luettavissa: <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2011/20110872>. Luettu: 17.11.2024.

Purola, Hannu 2023. Pastori palasi rikospaikalle – Nuoret poliisit haluavat kentälle, mutta rikostutkijana Ville Pitkänen tuntee ihmisten suurimmat salaisuudet. Luettavissa: <https://ilkkapohjalainen.fi/rikkokset-ja-onnettomuudet/pastori-palasi-rikospaikalle-nuoret-poliisit-haluavat-kent%C3%A4lle-mutta-rikostutkijana-ville-pitk%C3%A4nen-tuntee-ihmisten-suurimmat-salaisuudet?botrequest=true> Luettu 10.11.2024.

Rikoslaki 39/1889. Luettavissa <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1889/18890039001> Luettu: 19.11.2024

Työterveyslaitoksen verkkosivut: Kunnollinen perehdytys kannattaa aina. Luettavissa: <https://www.ttl.fi/teemat/tyohyvinvointi-ja-tyokyky/tyoura/kunnollinen-perehdytys-kannattaa-aina>. Luettu 19.11.2024.

Vironen, Petri 2023. Rikostutkijan työ ei kiinnosta juuri ketään - 500 euroa voisi ratkaista ongelman. Luettavissa: <https://yle.fi/a/74-20050812>) Luettu 1.11.2024.

LIITTEET

Liite 1: Saatekirje

Saatekirje tutkimukseen osallistujalle

Hei,

teemme opinnäytetyötä Poliisiammattikorkeakoulun opiskelijoiden, jotka kurssiltamme AMK20223 suorittivat työharjoittelun Sisä-Suomen poliisilaitoksessa, kokemuksista työharjoittelun rikostorjunnan osuuden tuottamasta osaamisesta ja sen ohjaamisesta.

Lisäksi selvitämme, millaiset valmiudet Poliisiammattikorkeakoulusta saa työharjoittelun rikostutkinnan osuutta varten.

Opinnäytetyö julkaistaan Theseuksessa ja se on julkisesti kaikkien luettavissa. Kyselyn tuloksia käytetään, siihen että saadaan ajankohtaista tietoa koulun rikostorjunnan opetuksesta ja rikostorjunnan ohjaamisesta koulun harjoittelujaksolta.

Kyselyyn vastaaminen vie noin 15 minuuttia ja toivomme sinulta rehellisiä vastauksia.

Kyselyyn vastataan anonymisti, eikä tutkimuksessa kerätä henkilötietoja. Käsittelemme luottamuksellisesti antamasi vastaukset ja tiedot. Tulokset julkaistaan siten, ettei yksittäisiä henkilöitä ole mahdollista tunnistaa niistä. Huomioithan, että kyselyyn ei vastata salassa pidettäviä asioita. Voit vastata avoimiin kysymyksiinkin anonymisti. Jätäthän myös henkilöiden nimet ja muut tunnistavat asiat kirjoittamatta avoimiin kysymyksiin. Vastaukset hävitetään opinnäytetyön valmistuttua.

Terveisin,

Sampo Konttavaara & Jere Kanerva

AMK20223

Liite 2 Kyselylomakkeen kysymykset.

PERUSTIETOJA VASTAAJASTA JA OHJAAJASTA

1. Missä vaiheessa harjoittelua menit rikostutkinnan jaksolle?

- A) Aloitin tutkinnasta
- B) Kenttäjakson jälkeen
- C) muu miten :

2. Muu työkokemus ennen harjoittelua (vuosina).

- A) 0-1
- B) 1-3
- C) 3-5
- D) 5 +

3. Rikostutkinnan ohjaajan virka-ikä vuosina

- A) 1-3
- B) 3-5
- C) 5-10
- D) 10+

4. Onko ohjaaja käynyt AMK-tason poliisikoulutuksen?

- A) Kyllä
- B) Ei
- C) En tiedä

TYÖHARJOITTELU JA PEREHDYTYS

5. Perehdyttiinkö työtehtäviin ja työnteon käytänteisiin mielestäsi tarpeeksi?

- A) Kyllä
- B) ei
- C) Mihin olisit toivonut lisää perehdytystä?

6. Minulle esiteltiin työyhteisö ja sen tavat (esimerkiksi palaverit, tauot) hyvin.

Ei lainkaan - Erittäin hyvin

7. Miten sinut otettiin vastaan työyhteisössä? Liukuasteikko

Ei lainkaan – Erittäin hyvin

8. Monessako tekemässäsi kuulustelussa ohjaajasi oli läsnä? Kävitkö itse oppimistarkoituksessa seuraamassa kuulustelua esimerkiksi kuulustelutodistajana?

Vastaa vapaasti

9. Tarkastiko ohjaaja tekemiäsi työsuoritteita, esimerkiksi esitutkintapyötkirjoja?

A) Kyllä

B) Ei

C) Jos menin itse pyytämään tarkastusta.

D) Ei, vaikka pyysin tarkistamaan.

10. Arvioirikostutkinnan jakson aikana saamaasi palautetta. Voit arvioida esimerkiksi sitä, saiko tarpeeksi palautetta, missä vaiheessa sait palautetta, keneltä sait palautetta. Arvioi myös sitä, millaista palautetta olisit kaivannut ja keneltä.

Vastaa vapaasti:

TYÖ JA OPETUS

11. Oliko sinulle selvää, mitä harjoittelijalta odotetaan -> juttupaine, opiskelija vai resurssi?

Vastaa vapaasti:

12. Arvioi saamaasi ohjausta rikostutkinnassa.

Vastaa vapaasti:

13. Koetko pystyväsi valmistuttuasi työskentelemään tutkinnassa vanhemman rikoskonstaapelin virassa?

Liukuvastaus En lainkaan - Täysin

KOULUTUKSEN ANTAMAT VALMIUDET

14. Kuinka hyvin koulun opetus vastaa käytännön työtä?

Ei lainkaan - Erittäin hyvin

15. Mitä kehitettävää koulutuksessa on rikostorjunnan osaamisessa?

Vastaa vapaasti:

16. Mitä hyviä asioita sait koulun opetuksesta rikostutkintaan? Eli mikä opetuksessa on ollut hyödyllistä?

Vastaa vapaasti:

17. Onko käsityksesi rikostutkinnasta muuttunut työharjoittelun aikana?

Vastaa vapaasti:

Vapaa sana opetuksesta, ohjaamisesta tai rikostutkinnan työstä.

Vastaa vapaasti: